

UNIVERSUL LITERAR

GROAZNICA CATASTROFA DE LA ISSY LES MOULINEUX. — (Vezi explicații).

Noaptea, într'un sat

Soarele șchioapătă încet, se apropie de codrul bătrân al Tiganței, săgeți de aur străpung cortul de frunze tinere, ce se clatină în boarea răcoroasă, parfumată a primăverii, se apleacă tot mai aproape de creștetul înverzit, rumenindu-l, se vede ca un talger de aur infipt în cel mai înalt sămăncer, apoi mai puțin, cum l-ar fi tăiat cineva, în urmă pe jumătate, pe un șfert și cu cât își stirbește discul cu-atât îi cade orbitoarea strălucire, până se îngroapă în adâncul codrului, în inima lui întinerită în care tresaltă fiorul neînțeles, ca'n sânul unei fete mari.

O plasă de mătăsă se întinde pe boltă, în apus, strălucitoare, neclintită, destrâmându-se ușor cu cât Craiul coboară mai înafund, și'n urmă braul cerului rămâne dogorit, rumenit puțin, ca un fund de tîgăire nouă de aramă...

Sulițele de foc se sting în pământul jilav al pădurii. Boarea caldă a zilei adoarme undeva, în umbră; un vânticel răcoros îi ia locul, trezește nerodul de frunze ce prinde a gânguri, cu tremurări în șoapte, o romanza dulce, jalnică, ca o melopee, ce umple întreagă pădure, îngănându-se cu doinirea sfelnică a unui pârâias, ce coboară din creștetul pădurii, de sub piatra dela „Masa Tălarilor” săltând din piatră în piatră, formând mici cascade sunătoare, înhorbotându-se pe alocurea cu danțele de spumă albă, până ce iesă la larg, în „Poiana Ulmului” pierzându-se apoi, glăsuitor, ca un brâu, alb ca fildeșul, presărat cu pudră de argint. Umbrela cerului se nălbăstrește din ce în ce, ca cîmpul la ziua cea dintâi a înfloririi. Alungarea, ca un crep de doină, se atînde peste sat, peste tei din marginea șoselei, plutitoare, ușoară.

Prin mijlocul satului șoseaua națională, ca o cărărușă bătătorită, duce la Cristești pe lângă mestecenii bătrâni rezlejiți pe șesul Copălaului, jalnic, cu ramurile argintate în sus, ridicate ca niște brațe goale, ce par în înserarea răcoroasă, turnuri de mânăsiri.

Dela prașila de-a doua oămencii, cu sapele pe umăr, deschiate la gât, cu pieptul gol, părît de soare, se întorn osteniți, acasă, la odihnă. Femeile, cu băerile trăistelor pline de calele în care au purtat mîncarea, sprijinite în creștetul capului, păsesc în urma bărbatilor, iar unele de mână cu câte un copilăș ce face pași mărunți, deși, repezi, încurcându-se uneori în cămeșica lungă.

După ce-au dat drumul în ograda vitelor ce se întorc sature de la ci-readă, câte-un bătrân, ce nu mai poate mînuși sapa, rămîne în poartă, descoperit, cu argintul pletelor lăsat pe ceafă, cercetînd drumul.

— Buna vreme Moș-Costache.

— Mulțămim dumitale Gheorghe... Mai ai mult, hai?

— Păi, așa, ca două postăți... Chitesc că mîne, pîn' la vremea mîncărei să gătesc.

— Așa?... Da's frumoși, hai?

— Cum nu să mai află, Moș-Costache! Năți pîn' la brâu și frumoși, de-a mai mare dragul!

Prășitorii trec mai departe, alții vin, ajung acasă, anină sapele sub streșină și'n chiler, sub ceam, focul își tremură limbile roșietice.

Intr'un țarc vecin o bătrână mulge vaca. Din fâțele pline laptele tăsnește ca din două proaște și donița se umple pînă la cercul de sus. Dă drumul vitelului și mititelul, cu botșorul auriu ca un vârf de ghiță galbenă, izbește în ugerul vărtos, suge, iar izbește, iar suge și când se satură prinde a svinli de picioarele de dinapoi ca un copil zburdălnic, s'apropie de mă-sa și plăvana îi linge pe benghiul negru din mijlocul frunții.

Zările se întunecă, amurgul se lasă tot mai greu îmbrobodind firea, pe deal codrul pare-o fașie de păcură încheagată, deasupra căruia luceafărul

de seară privighiază, neclintit, ca un capac al unui ceas de aur. În întuneri emierlele își încearcă flautele, privighitorile strigă „Todoric—Todoric! Tine-măi, ține-măi... Fiuu!” și miile de glăsuicioara răsăr din frunze de tei vine-a crede că pe ramuri miile de roțițe mici, ca ale ceasurilor de damă, umblă, se învîrt, gânguresc, stau și iar încep dămoala lor îngănare.

Ochiul înaltului se deschid și firele de betea se urzesc, se nevedesc prin spata nevăzută ș'odată vîlul țesut, fin ca de mireasă, pe aripă de umbră se întinde peste sat, deasupra căsuțelor acoperite cu stuh. Unele stele, ca niște candelice în fundul unui altar, tremură, abia zărindu-se, altele ca para lumînărilor, și din loc în loc câte una mai mare, frumoasă, ca un galbăn nou!

Și-i liniște! Nici căruți pe drum, nici hămăit de căne, nici muget de vită... Prin ogrăzi focurile s'au stins, chiterul iar săngroapă în umbră și fereștile mici cât palma nu înfloresc în lumina opăiturilor. Muncitorii satului se pregătesc de culcare. Pe prispe lăcările de petici se întind, pernele se așează cam în dreptul stălpilor pe care se razemă stați și trudiții se întind învălindu-se în somn.

Răcoarea li sărută obrazii arși, pleoapele cad grele și vîntul din adâncul florilor aduce parfumul florilor de mălin de-îmbată! Prin dosul caselor, prin livezile ninse, păse-rile se întrec în cântări.

Și nici prispa nu-i mai pre jos. Intr'o margină de lut desprins, năsună un șurub: Cri-cri, cri-cri...

Calea robilor încinge bolta ca un brâu de betea cusut cu armici de aur. Nu departe, ca un pumn de năpoșoni strâși la un loc, căciulă, — gămușă.

Intr'un tărziu codrul trimite un glas de buciom. El cunosc: E pădurarul, Moș-Maftei, că numai el când pune cotul la gură se înfioară par'că frunza pădurii și a livezilor, până departe, pînă'n codrul Budei. Par'că îl vîd: mărunț, cu mustața tunsă, cu pușca cu două țevi în spate, cu baltăgul ascuțit în mînă, cu iadunca de piele la șold. El doarme epuraste. Când se înteste vîntul îi pare că au venit să-i fure lemne. Nu-i vorba, vreascuri lasă el să strîngă femeile, dar de zărește vre-un bărbat cu săcurea prinsă'n brâu, numai lauzi!

— Mă, ia sama, să nu dea naiba... C'apoi dai peste mine... Și dacă buciomă așa, uneori, noaptea, o face numai de dragul ecoului ce îl trimite adăncurile întunecate. Umblă printe copaci, prin mătasa verde a poezilor, s'abate pe la vama, ațipă uneori în colibă pe așternutul de fân și când se trezește, din ușa colibei, trimite glasul cornului să spintece veșmîntul pădurii și să se îngroape în satul adormit sub haina linistei și a răcoarei.

Trudit de atîta cîntec vîntul nopții se oploșeste undeva, departe, ca o pasare într'un cuib în inima codrului. Livezile încemenesc. Vișinii par îmbrăcați în odăjdii casute în fir de argint. Franzele își opresc tîmărura, odihnindu-se în cernerea fainei de aur. În umbra deasă casele se ascund, tăcute, cu pereții albi, lucitorii ca erida. Pe prispe dorm osteniți zilei, ghemuiți sub sumanele subțiri prin care răcoarea nopții pătrunde, ca o ploaie mornită de toamnă, și le înfioară trupurile vlăguite. Și în altarul nopții, privindu-i dela poartă, îți par niște sfinți zugrăviți cu cărbune, niște sfinți ai muncii, adormiți, cari mîini or să se trezească, înviorați, pornind cu sapele pe umăr să prășească ogoarele cu popșoi năți, de-un stat de flăcăoas, verzi ca smaraldul ce se clatină, aplecându-se spre pământul umed, în unde de valuri, ca faldurile unei uriașe rocii de mătase verde...

D. Iov

ȘTERGE-ȚI PLÂNSUL

... Ce copilă! Pentru'un monstru să-ți faci sîngele răpae și să-ți plîngi întreaga-ți viață'n singuratoca-ți odă! La ce bun atîta trudă, când din cale nu s'abate Nici de milă, nici de teamă că orbeste o străbăte!

De ce lași să se usuce-a tinereții tale floare Cercînd să reții o umbră? Pînd cînd și de ce oare Tu să plîngi, pe cînd el, poate, chefuld între culise, Te insultă? Ce copilă! Pentru'un monstru! Pare-mi-se

Că uitat-ai chinu-ți zilnic de cînd soarta-ți fără știre Ți-ai jertfit-o; merita-va dînsul oare o privire? Șterge-ți plînsul, vezi de uită trista ta copilărie Și te învescește-o clipă c'ăi scăpat de sub sclavie!

Elena I. Periețeanu

NU TE JUCA CU... BABA

(POVEȘTE)

Ci-că era odată un drac piznaș, care-și pusese ochii pe doi tineri în-surăței, de cum se luase el, — și vreme de vro cincizeci ani într'una; și voia cu orice preț să-i facă să se sfădească și să se bată; dar de florile mărului făcea Satana toate câte-i plesnea prin cap, câte iscoade în lume și'n soare toate. — Că pace! tinerii cea par'că erau niște ingerași ai lui Dumnezeu, așa trăiau de liniștiți și'n bună înțelegere, că nimeni n'a auzit din gura lor vorbă rea sau ocară, ori măcar să-și zică unul altuia „fă încolo!”

Dracul crăpa de ciudă, nu alta; îi vinea să-și scoată ochii or să-și faci seama...

Așa cum se primbla el opomorât și încrunțat, prin prejurul gardului gospodarilor acestora, iată că trece pe drum o babă bătrână, care se sprîmnea în două cărți roase pe jumătate, așa că umbra încovoiată spre pământ, că dădea peste oameni în drum.

Dracul opomorât, cu capul în piept, baba încârjeată, se lovesc nas în nas și se opresc în mijloc de drum.

Dracul dă să pășească pe alătură; baba ridică ochii la el, îl cunoaște, și-l oprește cu cărja.

— Ian mai stăi, fătate, că te cunosc eu cine ești!

— Da de unde mă cunoști, babo?

— D'apoi eu să nu te cunosc? d'apoi eu am cunoscut și pe babaca matale. Scara-știi cel bătrân, și pe moș-tău Sarsă, și tot neamul cel drăcesc... că de multe ori m'au ajutat la multe bunătăți în lume...

Și din una în alta se ia la vorbă, și-și spun patarania—de! ca oamenii cari nu s'au văzut de demult.

— Ce? nu mai atîta te supără puiule? atunci las pe mine! C'mi dai mie să fac ca pînă diseară să se bată pînă la sînge gospodarății acestia.

— Tu, babo, ai să faci lucrul ăsta?

— Iaca eu?

— Dacă n'am fost eu în stare, care mai mult de cincizeci ani mi-am ros tălpile prin casa asta și împrejurul ei, și n'a fost chip... d'apoi tu?

— Ei, fmi dai o păreche de papucii noi?

— Da îți dai și trei părechii, numai să faci una ca asta.

Baba și cu dracul se prinsă din vorbă, și apoi își luară ziua bună unul dela altul, hotărînd ca a doua zi să-și aducă dracul papucii pe țarina de lângă jîtărie.

Se pune baba și se duce în casa gospodarilor celor tineri și pașnici.

Și cum intră în casă, nu găsește decât pe nevastă, care sta cam întristată și torcea din furcă.

— Da ce ți-i, dragul mătușei, de sezi așa de jalnic și ofilită? par'că îți tot ninge și tot plouă!

— Ce să am, mătușo dragă; ia mi-i dus bărbatul cu plugul, și-i tar-

ziu, și a fi flămînd și ostent... și văd că nu vine mai curînd acasă. — Hei! asta ar fi cum ar fi, zice tot baba, dar alta și mai mare poate să te îngriescă.

— Da, ce-i, mătușă?!

— Apoi vezi, draga mătușei, că din câte știu eu — că sunt și eu femeie de multe știutoare, nu cum ioă crezi,—da pe bărbatu-tău l'am văzut de câteva zile prea schimbat la față — și tare mă tem de viața lui...

— Ce spui, mătușă? tacă că mă sperii!

— Așa-i draga mătușei, așa-i.

— Da ce are? ce i s'a întâmplat?

— Ce să aibă, puico... ial se vede că așa-i scris omului. Da eu te-oiu învăța ce să-ți faci ca să-ți scapi de ori-ce întamplare năprasnică.

— Învață-mă, mătușă, și ți-oiu da ce mi-i cere.

— Apoi dacă mi-i da năframa cea de pe așternut, te-oiu învăța de bine.

Și gospodina hâți năframa, și i-o dă babei. — și baba o învață așa:

— Draga mătușei, când o veni bărbatu-tău acasă, să-ți spui că ai vrea să-ți cauți în cap; da tu să-ți pregătești la îndemână briciul lui cu care se rade duminicile și sărbătorile; și pe cînd îi cauța în cap, să iei seama că ai să găsești chiar în creștet trei fire de păr alb. Atunci să scoți înțelinel briciul, fără să-ți vadă bărbatu-tău, și să-ți tai acele trei fire de păr — că numai așa are să scape de moarte năprasnică.

— Așa oi face, mătușă dragă.

Baba luă năframa și eși din casa gospodinei, și opintindu-se cât putea, se îndreptă spre țarina unde ara gospodarul.

Și iacă, îl întâlnește în drum și-l oprește, și pică în genunchi înaintea lui strigînd:

— Omule, omule! nu trece pînă nu mă-și asculta, că la moartea ta te duci, fără să ști!

Omul rămîne încremenit în loc, și privește la babă; apoi întreabă:

— Ce spui, babo!

— Iaca ce spui: tu te duci acasă la gospodarăta ta, dar nu știi ce te așteaptă. Iacă, nevasta tă se iubește cu cinovnicul satului, și s'a hotărît așa, ca să-ți răpue astăzi zilele nu-mai de cât.

— Ai nebunit, babo, or nu ți-i mult?

— Ba nici-decum, și adevăru-ți grîesc: de n'a fi așa, să-mă spînzuri cînd mă-i mai întîlni! Și iaca cum s'au sfîtnit: Cînd te-î dure acasă. — după ce-i ospăta, — nevastă-ta are să-ți zică să i te puți în brațe ca să-ți cauțe în cap; da ca are să aibă ascuns lângă dansa briciul cu care te razi tu la sărbători. Și pe cînd ți-a cauța c'o mână în cap, cu alta are să-ți faci hărști gâtul...

„Și pe urină are să te îngroape în dosul coșariului, și să chefuiască cu cinovnicul în tihnă și nesupărată da nimene.

Bărbatul, care știa cât prețuște nevastă-sa, scuipă pe babă, și porni repede spre casă.

Dar pe drum, în sufletul lui, tot răsună cuvintele babei, și inima tot îi zvăcnia mai tare.

Ajunge omul acasă; sare nevastă-sa și-î da de mîncare; mîncă o-mul — și nu apucă bine să se ridice de la masă, și nevastă-sa îi și zice:

— Bărbătele, bărbătele! nă-i vrea tu să-ți caut oleacă în cap? Ia vine și te pune cu capul ică pe brațele mele.

Omului i-a sărit inima din loc. Dar era tare de fire, și se hotărî tute să vadă ce-a fi pîn'la sfîrșit.

Și se lungi pe laviță, și-și puse capul în brațe la nevastă-sa.

Nevasta începe să-î caute în cap, — și iaca, dă într'adevăr în creștet de câteva fire de păr alb.

Ea pune încet mîna în buzunar și trage briciul, și-l deschide.

Dar omul care pîndea cu ochii, văzînd că nevastă-sa a scoș briciul, și l'a deschis lângă gâtul lui, sare de odată de pe laviță, frîntește o

Noaptea, într'un sat

Soarele șchioapătă încet, se apropie de codrul bătrân al Tigăncii, săgeți de aur străpung cortul de frunze tinere, ce se clatină în boarea răcoroasă, parfumată a primăverii, se apleacă tot mai aproape de creștetul înverzit, rumenindul, se vede ca un talger de aur infipt în cel mai înalt sămăncar, apoi mai puțin, cum l-ar fi tăiat cineva, în urmă pe jumătate, pe un sferț și cu cât își stirbește discul cu-atât îi scade orbitoarea strălucitoare, până se îngroapă în adâncul codrului, în inima lui întinerită în care tresaltă flori neînțelese, ca'n sămurele unei fete mari.

O plasă de mătăsă se întinde pe boltă, în apus, strălucitoare, neclintită, destrămandu-se ușor cu cât Craiul coboară mai înadânc, și'n urmă brăul cerului rămâne dogorit, rumenit puțin, ca un fund de țingire nouă de aramă...

Sulițele de foc se sting în pământul jilav al pădurii. Boarea caldă a zilei adoarme undeva, în umbră; un vânticel răcoros îi ia locul, trezește norodul de frunze ce prinde a gânduri, cu tremurări în șoapte, o romanță dulce, jalnică, ca o melopee, ce umple într-oagă pădure, îngânându-se cu doinirea sfidnică a unui pârâș, ce coboară din creștetul pădurii, de sub piatra dela „Masa Tălharilor” săltând din piatră în piatră, formând mici cascade sunătoare, în-horbotându-se pe stocurile cu dantele de spumă albă, până ce iesă la larg, în „Poiana Ulmilor” piervându-se apoi, glăsuitoare, ca un brâu, alb ca fildeșul, presărat cu pudră de argint. Umbrela cerului se-nălțăstrește din ce în ce, ca cicoarea în ziua cea dintâi a înfloririi. Amurgirea, ca un crep de doiliu, se întinde peste sat, peste teii din marginea șoselei, plutoare, ușoară.

Prin mijlocul satului șoseaua națională, ca o cărărușă bătătorită, duce la Cristești pe lângă mestecanii bătrâni rezlețiți pe șosul Copălașului, falnic, cu ramurile argintate în sus, ridicată ca niște brațe goale, ce por în inserarea răcoroasă, turnuri de mânăsiri.

Dela prașila de-a doua oară; cu sapele pe umăr, deschiză la gât, cu pieptul gol, părînd de soare, se întorc ostonii, acasă, la odihnă. Femeile, cu băerile trîștelor pline de oalele în care au purtat mîncarea, sprijinite în creștetul capului, stănesc în urma bărbatilor, iar unele, de mână cu câte un copilș ce 'acceptăși mărunți, deși, repezi, încercîndu-se uneori în cămășica lungă.

După ce-au dat drumul în ograda vitelor ce se întorc sătule de la ci-readă, câte-una bătrîn, ce nu mai poate mînuși sapa, rămîne în poartă, descoperit, cu argintul pietelor lăsat pe ceață, cercetînd drumul.

— Buna vreme Moș-Costache.
— Mulțumim Dumnezeu Gheorghe...
Mai ai mult, hai?

— Păi, așa, ca două postăși... Chitesc că mîne, pîn' la vremea mîncării să gătesc.

— Așaa?... Da's frumoși, hai?
— Cum nu să mai află, Moș-Costache! Nați pîn' la brâu și frumoși, de-a mai mare dragul!

Prășitorii trec mai departe, alții vin, ajung acasă, amînă șapele sub streșină și'n chiler, sub ocaun, focul își tremură luminate roșietice.

Într'un țarc vecin o bătrînă mulge vaca. Din lățele pline laptele țâșnește ca din două proaște și donița se umple până la cercul de sus. Dă drumul vitelului și mititelul, cu boticoarul aurit ca un vîrf de ghiță galbenă, izbește în ugerul vîrtos, sage, iar izbește, iar sage și când se saturează prinde a săvîrși, de piciorarele de dinapoi ca un copil zburlănic, să propoie de mîsa și plăvana îl linge pe beghiul negru din mijlocul frunței.

Zările se întunecă, amurgul se lasă tot mai greū îmbrodind firea, pe deal codrul pare-o fașie de păcură încheată, deasupra căruia luceafărul

de seară privighiază, neclintit, ca un capac al unui ceas de aur. În întuneri emierlele își încearcă flautele, privighitorile strîgă „Todric—Todric! Time-măi, ține-măi... Raiu!” și miș de glăscuțoară răsar din frunze deși vine-a crede că pe ramuri miș de roțițe mici, ca ale ceasurilor de damă, umbli, se 'nvîrt, gânguresc, stați și iar încep dămnoala lor îngănare.

Ochii înaltului se deschid și firele de beteală se urzesc, se nevedesc prin spata nevăzută ș'odată vîlul țesut, fin ca de mireasă, pe aripi de umbră se întinde peste sat, deasupra căsuțelor acoperite cu stuh. Unele stele, ca niște candelice în fundul unui altar, tremură, abîș zărindu-se, altele ca para lumînărilor, și din loc în loc câte-una mai mare, frumoasă, ca un galbăn nou!

Și-i liniște! Nici cărui pe drum, nici hămăit de căne, nici muget de vită... Prin ogrăzi focurile s'au stins, chilerul iar s'ingroapă în umbră și ferestile mici cît palma nu'ffioresc în lumina opaițurilor. Muncitorii sătului se pregătesc de culcare. Pe pragge lăicurile de petici se întind, pernele se așază cum în dreptul stăpilor pe case se razemă streșni și trudiții se 'ntind învălindu-se în somn.

Răcoarea li s'arută obrazii arși, pleoapele cad grele și vîntul din adâncul florilor aduce parfumul florilor de mînă de-și îmbată! Prin dorul caselor, prin livezile ninse, pășerile se întrec în cântări.

Și nici prisa nu-i mai pre jos. Într-o margină de lui desprins, răsună un șurub: Cri-cri, cri-cri...

Calea robilor încinge bolta ca un brâu de beteală cusut cu arnici de aur. Nu departe, ca un pumn de napoleoni străși la un loc, căciulă, — gînușă.

Într'un tîrziu codrul trimite un glas de buciom. El cunosc: E pădurarul, Moșu-Măteci, că numai el când pune cornul la gură se'nfiară par'că frunza pădurii și a livezilor, pînă departe, pînă'n codrul Budei. Par'că vîd: mărunț, cu mustața tînușă, cu pușca cu două țîvi în spate, cu cântăgăl ascuțit în mîni, cu lădunca de piele la șold. El doarme epușește. Când se 'ntrește vîntul îi pare că a venit să-i fure lăuna. Nu-i vorbă, vreașuri lasă ei să strîngă femeile, dar de zărește vre-un bărbat cu săcurea prinsă'n brâu, numai l-auzi:

— Mă, în sanna, să nu dea naiba... căpoi dai peste mine... Și dacă buciomă așa, amoori, noaptea, o face numai de dragul eoului ce îl trimite adămurile întezecate. Umbli printru copaci, prin mătasa verde a pocnetor, s'abate pe la vama, atîpă amoori în colibă pe așternutul de fân și când se trezește, din ușa colibei, trimite glasul cornului să spinteece vîntul pădurii și să se 'ngroape în satul adormit sub haina lînzei și a răcoarei.

Trudit de atîta cîntec vîntul nopții se opletice undeva, departe, ca o pasăre înținată în inima codrului. Livezile încremenesc. Vișinii par îmbrăcați în mătăsii cusute în fir de argint. Frunzele își opresc tremurarea, odihnindu-se în cernera făinei de aur. În umbra deasă casele se ascund, tăcute, cu pereții albi, lăcilorj ca erida. Pe prișpe dorm ostentiv zilei, ghemuți sub sumanele subțiri prin care răcoarea nopții pătrunde, ca o ploaie mochnită de toamnă, și le 'nfiară trupurile vîlguite.

Și în altarul nopții, privindu-i dela poartă, își par niște sfinți zugrăviți cu cărbune, niște sfinți ai muncii, adormiți, cari mîni or' să se trezească, inviorați, pornind cu sapele pe amăr să prăcescă ogoarele cu poșpoi: nați!, de-un stat de flăcăuș, vezi ca amozădăi ce se clatină, aplecîndu-se spre pământul umer, în unde de valuri, ca faldurile unei uriașe roci de mătase verde...

D. Iov

ȘTERGE-ȚI PLĂNSUL.

... Ce copilă! Pent' un monstru să-ți faci sângele văpaș...
Și să-l plîngi întreaga-ți viață 'n singur-răceală-o-ți oade!
La ce bun atîta trudă, cănd din cale nu s'abate
Nici de mîlt, nici de toamnă că orbește o străbate!

De ce lași să se usuce-a tîneretii tale floare
Cercînd să reții o umbră? Pînd cănd și de ce oare
Tu să plîngi, pe cănd ei, poate, chefund între culise,
Te insultă? Ce copilă! Pent' un monstru!

Că vită-ai chinu-ți zilnic de cănd soarta-ți fără știere
Ți-ai jertfit-o; merita-na dînsul oare o privire?
Șterge-ți plînsul, vezi de vită trista la copilărie
Și te 'nvesolește-o clipă c'ai scăpat de sub sclavie!

Eleana I. Periețeanu

NU TE JUCA CU... BABA (POVEȘTE)

Ci-că era odată un drac pînăș, care-și pusese ochii pe doi tineri în-surșeți, de cum se luase ei, — și vrea de vro cinci-șase ani într'una; și voia cu orice preț să-i facă să se sfădească și să se bată; dar de florile mărunții făcea Satana toate că-te-i plesna prin cap, câte iscoade în lume și'n soare toate, — că pace! tinerii oia par'că erau niște ingerași ai lui Dumnezeu, așa trîiau de liniștiți și'n bună înțelegere, că nimeni n'a auzit din gura lor vorbă rea sau oară, ori măcar să-și zică unul altuia „fă încolo!”

Dracul crăpa de ciudă, nu alta; îi vinea să-și scoată ochii or să-și facă seama...

Așa cum se primbla el pesomorat și încruntat, prin prejurul gardului gospodarilor acestora, iată că trece pe drum o babă bătrînă, care se sprijinea în două cărji roșe pe jumătate, așa că umbla încovoiată spre pământ, că dădea peste oameni în drum.

Dracul opsomorat, cu capul în piept, baba încarjoiată, se lovesc nas în nas și se opresc în mijloc de drum.

Dracul dă să pășescă pe alături-ra; baba ridică ochii la el, îl cunoaște, și îl oprește cu cărja.

— Ian mai stăi, fărtate, că te cunosc eu cine ești!

— Da de unde mă cunoști, babo?

— D'apoi eu să nu te cunosc? D'apoi eu am cunoscut și pe băbaca matale. Scaraschi cel bătrîn, și pe moșu-țiu Sarsăit, și tot neamul cel drăcesc — că de nește ori m'au ajutat la multe bunătăți în lume...

Și dîna-una în alta se ia la vorbă, și-și spun patazania — de! ca oamenii cari nu s'au văzut de demult.

— Ce? nu mai atîta te supără puține? atunci las pe mine! C'e mi dai mie să fac ca pîndă deșară să se bată pîndă la sânge-gospodăriașii acestia.

— Tu, baba, ai să faci lucrul ăsta?

— Iaca ești?

— Dacă n'am fost eu în stare, care mai mult de cinci ani mi-am ras țîpîle prin casa asta și împrejurul ei, și n'a fost chip, — d'apoi tu?

— Ei, imi dai o pîreche de papuc nou?

— Da îți dai și trei pîrechi, numai să faci una ca asta.

Baba și cu dracul se prinsă din vorbă, și apoi își luară ziua bună unul dela altul, hotărînd ca a doua zi să-l aducă dracul papucii pe țarina de lîngă jîtărie.

Se pune baba și se duce în casa gospodarilor celor tineri și pașnici.

Și cum intră în casă, nu găsește decît pe nevastă, care sta cam întristată și torcea din furcă.

— Da ce ți-i, dragul mătușei, de șezi așa de jalnică și ofilită? par'că îți tot ninge și tot plouă!

— Ce să am, mătușo dragă; ia mi-i dus bărbatul pe plugul, și-i tîr-

ziți, și s'îți flămînd și ostenit... și vîd că nu vine mai curînd acasă. — Hei! asta ar fi cum ar fi, zice tot baba, dar alta și mai mare poate să te îngrijească.

— Da, ce-i, mătușă?

— Apoi vezi, draga mătușei, că din câte știu eu — că sunt și eu femeie de multe știutoare, nu cum îa crezi, — da pe bărbatu-țuu I'am văzut de câteva zile prea schimbat la față — și tare mă tem de viața lui...

— Ce spui, mătușă? tacă că mî sperii!

— Așa-i draga mătușei, așa-i. — Da ce are? ce i s'a întâmplat?

— Ce să aibă, puico... iai se vede că așa-i scris omului. Da eu te-oi învăța ce să-i faci ca să-l scapi de ori-ce intâmplare năprasnică.

— Invață-mă, mătușă, și ți-oi da ce mi-i cere.

— Apoi dacă mi-i da năframa cea de pe așternut, te-oi învăța de bine. Și gospodina hă! năframa, și i o dă babei, — și baba o invață așa:

— Dragă mătușei, cănd o veni bărbatu-țuu acasă, să-i spui că ai vrea să-i cauți în cap; da tu să-ți pregătești la îndemînă briciul lui cu care se rade duminicile și sârbătorile; și pe când îi cauți în cap, să iei șoarma că ai să găsești chiar în creștet trei fire de păr alb. Atunci să scoți incetincet briciul, fără să-l vadă bărbatu-țuu, și să-i tai acele trei fire de păr — că numai așa are să scape de moarte năprasnică.

— Așa oiă face, mătușă dragă.

Baba luă năframa și eși din casa gospodinei, și opintindu-se cât putea, se îndreptă spre țarina unde ara gospodarul.

Și iacă, l'întîlnește în drum și'l oprește, și pică în genunchi înaintea lui strigînd:

— Omule, omule! nu trece pîn' nu mă-î asculta, că la moartea ta te duci, fără să știi.

Omul rămîne încrîmăntat în loc, și privește la babă; apoi întreabă:

— Ce spui, babo!

— Iaca ce spui: tu te duci acasă la gospodăria ta, dar nu știi ce te așteaptă. Iacă, nevasta tă se iubește cu cinovnicul satului, și s'a hotărât așa, ca să-ți răpus astăzi zilele numai de că.

— Ai nebunit, babo, or nu îți mult?

— Ba nici-decum, și adevăru-ți grăesc; de n'aci așa, să mă spînzuri cănd mă-î mai întîlni. Și iaca cum s'au sfătuit: Cînd te-i duce acasă, — după ce-i ospăta, — nevasta-ta are să-ți zică să i te puț în brațe ca să-ți caute în cap; da ca are să aibă asorus lîngă dînsa briciul cu care te-razi tu la sârbători. Și pe cînd ți-a căuta, c'o mînă în cap, cu alta are să-ți facă hărți gătul...

„Și pe urmă are să te îngroape în dosul coșarului, și să chefuiască cu cinovnicul în tîhnă și nesupărată de nimene.

Bărbatul, care știa căl prețuse nevastă-sa, sculpa pe babă, și porni repede spre casă.

Dar pe drum, în sufletul lui, tot răsuna cuvintele babei, și inima tot îi zvîcna mai tare.

Ajunge omul acasă, sarz, nevastă-sa și-i dă de mîncare; mîncă e-ntuz — și nu apucă bîna să se rîdică de la masă, și nevastă-sa îl zice:

— Bărbățele, bărbățele! nă-i vrea tu să-ți cauț oleacă în cap? Ia vine și te pune cu capul îc pe brațele mele.

Omului i-a sărit inima din loc. Dar era tare de fire, și se hotărî între să vadă ce-a fi pîn' la sfârșit.

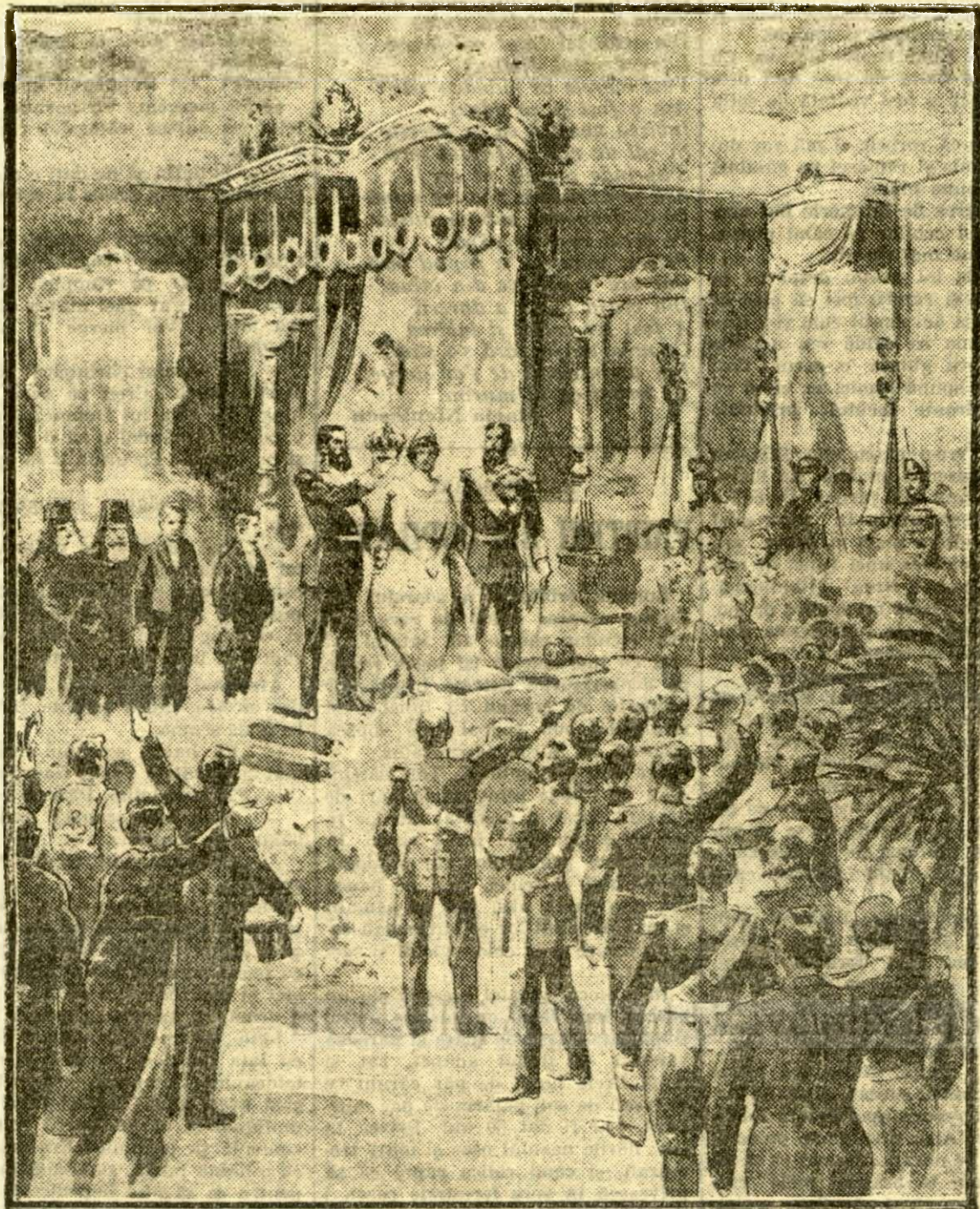
Și se lungi pe laviță, și-și puse capul în brațe la nevastă-sa.

Nevasta începe să-i caute în cap, și iaca, că într'adevăr în creștet de câteva fire de păr alb.

Ea pune încet mîna în buzunar și trage briciul, și-l deschide.

Dar omul care pîndea cu ochii, văzînd că nevastă-sa a scos briciul, și l'a deschis lîngă gătul lui, sare de odată de pe laviță, frîntește

10 MAIŪ 1881—1911

SOLEMNITATEA INCOROVĂRII
IN PALATUL REGAL LA 10 MAIŪ 1881

floască nevesti săi de-î sare briciul tocmai la uşă. — apoi o însfacă de cănepă-draacului, — şi dă-î, şi dă-î, şi dă-î... de tipa biata femeie, că s'auzea la a noua casă.

A doua zi des de dimineată, dra-cul sta ghemuit după gardul jitariei şi aştepta să vie baba, să-î dea cele trei perechi de papuci pe cari i le făgăduise.

Dar când o văzu că se apropie de farină îl cuprinsese o frică atât de mare de babă, — care într'un ceas făcuse ceea ce nu fusese în stare să facă dracul în cinci anişori de zile, — încât legă papucii şi i-a animat în vârful un-î prăjinii lungi, lungi... şi i-o întinse de departe băbormitei, ca nu cunva să se atingă de dânsa. — că drac e dracul, dar mai îndrăcită-î baba când se pune pe lucru.

N. A. Bogdan

ZEIŢA PRIMAVEREI

*Apune staua sernei mohorâte
Cu dinţi de fier, cu aripe de ghiată;
Frumoasă, vine'n haină de verdeaţă
ZeiŢa primăverei fericele.*

*În cale-î se aştern cununii, coroare,
Ea singură, răzând înaintea;
Mii viorele, pâră-î inundează
Scălândându-se în razele de soare.*

*Dar ea nu-î singură. În juru-î are
Vestitii cântăreŢi de astă-vară,
A primăverei dulci mărgăritare.*

*În glas duios, sublim, în fapt de scară
Ne cântă'n umbră o privighetoare...
Natura moartă n'cepe să tresară,
Dorohoi Ioan Stratul*

FEMEILE.

Locutam pe-atunci într'un oraşel depărtat. Mi-aduc aminte că era o iarnă grozavă, care credeai că n'o să se mai sfărşească nici odată.

Şi eram pe vremea aceea câţiva prieteni cari ne adunam în fiecare seară pe la câte unul din noi, şi în faţa palarelor fierbinti de ceai povesteam fiecare câte-o amintire din viaţa sa, făcând astfel ca să omorâm plictiseala şi monotonia lungilor nopţi. Şi-aşa urmând ne-am adunat într-o seară, la prietenul Radu Holban, un băiat de viaţă, şi care era dintre noi cel mai renumit povestitor.

Venise vorba despre femei. Unul din noi susţinea că din o sută de femei abia găseşti una care să-î spună adevărul. Din vorbă în vorbă ajunserăm la psihologia femeilor uşoare. Aci Radu Holban luă cuvântul spunând că în inimile lor găseşti adesea ori adevărată dragoste, pe care nu Ţi-a putut-o da o femeie cinstită.

Câţiva din noi începură să râdă; dar aci dânsul cu un aer de apărător al unei cauze drepte ne zise iarăşi: — Ei bine ca să nu mă rădeŢi, să vă spun atunci o mică amintire, din care veŢi vedea cum ştie să tubeaască o femeie din acelea pe cari voi le numiŢi uşoare.

Nu-î mult de atunci. Era pe cât mi se pare tot o iarnă ca asta de-acum. Mă logodisem cu Ana, răsoa-la mea soŢie, D-zeu s'o ierte acolo unde-Ţi putrezeşte oasele. Chiar din seara logodnei răcisem aşa de tare că

după vre-o trei zile am şi căzut la pa'.

Doctorii Ţii spusese că sunt pe pragul de a deveni tuberculos, dacă nu mă voi îngriji.

Toată iarna aceea am dus-o ca vaŢ de mine, şi abia pe la sfârşitul lui Martie m'am pomenit şi cu că pot umbra prin casă.

Doctorii Ţii spusese atunci să plec undeva, de exemplu într'un oraşel mai mic, unde să fiu absolut singur căci am nevoie de linişte. Cam nu-mi convenea. Era cheltuială dar fiindcă era vorba de sănătate ascultaŢi aceasta. Cu greu m'am despărŢit apoi de Ana şi peste câteva zile plecai la Poiana.

Sosise primăvara şi'n faţa ferestrei mele, crengile unui cais Ţii desfăceau mugurii învioraŢi de razele calde ale soarelui, şi ca un copil, ca un om fără de minte, îi invidiam atâta de mult privind la pornirea lor către viaţă, şi mă gândeam apoi la mine, la sufletul meu ce se zbătea ca o pasăre rănită.

Nici odată ca în clipele acelea, m'am simŢit în suflet dorul de viaţă, de petreceri, de lume, de zgomotele ei, cari altă dată Ţii erau nesuferite dar cari atunci Ţii deveniseră atâta de dornice.

Şi ce mă plictisea şi mai mult era faptul că n'aveam lângă mine pe nimeni. Doar scrisorile Anei mă mă înveseliau din când în când. De multe ori plângeam, fără să ştiu de ce, şi de-aŢi fi avut cu mine vr'un revolver, aŢi fi împuşcat în clipele acelea de nebunie sufletească, pe toŢi oamenii sănătoŢi ce-î vedeam tre-

când prin faţa ferestrei mele. Într'una din zile pe când stăteam mai trist ca nici odată, auzii dintr'o odaie vecină, o voce subŢire de femeie. Mi' am închipuit numai decât că trebuia să fie vre-o chiriaşă nouă, căci gazda mea, avea o cameră disponibilă. Mai târziu am aflat că noua mea vecină era o femeie necunoscută, şi despre care proprietăreasa Ţii spusese că pleacă de multe ori seara şi vine dimineată.

Zilele începură a fi aşa de frumoase. Pretutindenea vedeai o lume reînviată şi în grădina din faţa casei se cernea de pe crengi ninsoarea primăverei. Eu începuŢi a mă îndrepta. SimŢeam cum din ce în ce sufletul mi se îmbrăca par'că într'o altă haină, şi într'o bună zi m'am pomenit cântând.

Într'o zi, vrând să es afară, m'am izbit piept în piept cu noua mea vecină şi pe când eu intimidat începuŢi a-î cere scuze, pe buzele ei se arătară încrăţiturile unui zâmbet drăgălaş.

Nina Mihailoivci—aşa se numea—şi proprietăreasa Ţii spunea că-î o fată farte cum se cade dar că se plictiseŢte că n'are un prieten.

O dată stăteam cu proprietăreasa în casă şi jucam cărŢi, când niŢte ciocănituri în uşă, mă făcură să tresar. Era ea. Când mă văzu Ţii ceru scuze crezând că ne-a deranjat, dar eu o reŢinui şi îi dădui un scaun ca să stea, întrebând-o apoi dacă vrea să ia parte la jocul nostru. Ea nu mă refuză, şi adunând cărŢile începurăm jocul din nou. ÎncepuŢi s'o privesc pe furis. Avea niŢte ochi albaŢtrii şi mari, o frunte lată peste care se prelungea un păr de mătase, şi niŢte buze mici, ce erau mai mult roz, de cât roŢii. De la un timp dânsa observă c'o privesc, şi începu să dea câte două cărŢi în loc de una.

Proprietăreasa văzu aceasta şi începu să zâmbească furis către mine.

Putin câte puțin ne împrietinirăm apoi şi mi-î bine că ne ziceam unul altuia pe nume, iară eu începuŢi să simt în suflet cum o iubire ascunsă se naŢte pentru ea. Trecuse o lună de când eram aci, în care timp mă restabilisem pe deplin. De-acasă eram întrebât zilnic prin scrisori când am de gând să viŢ. ToŢi mă aşteptau cu nerăbdare, şi mai ales Ana Ţii scria că-î e tare dor de mine.

Într'o zi o telegramă de-acasă mă anunŢă că o soră a mea este grav bolnavă şi cu prînul tren a trebuit să plec. Nu voi uita însă nici odată privirea acea dulce a Ninei când i-am spus c'o strâng poate pentru ultima oară în braŢe.

A doua zi eram la căpătăiul sorei mele. O vedeam că începuŢe să-î fie mai bine, dar totuŢi une ori o apuca câte o tuse aşa de grozavă, de credeam cu toŢii că-Ţi dă sfârşitul.

Sosirea mea fu pentru toŢi o mare bucurie, mai ales pentru Ana care cum mă văzu mi se aruncă în braŢe şi rămase aşa multă vreme cu mâinile pe după gâtul meu, fără să poată zice măcar o vorbă:

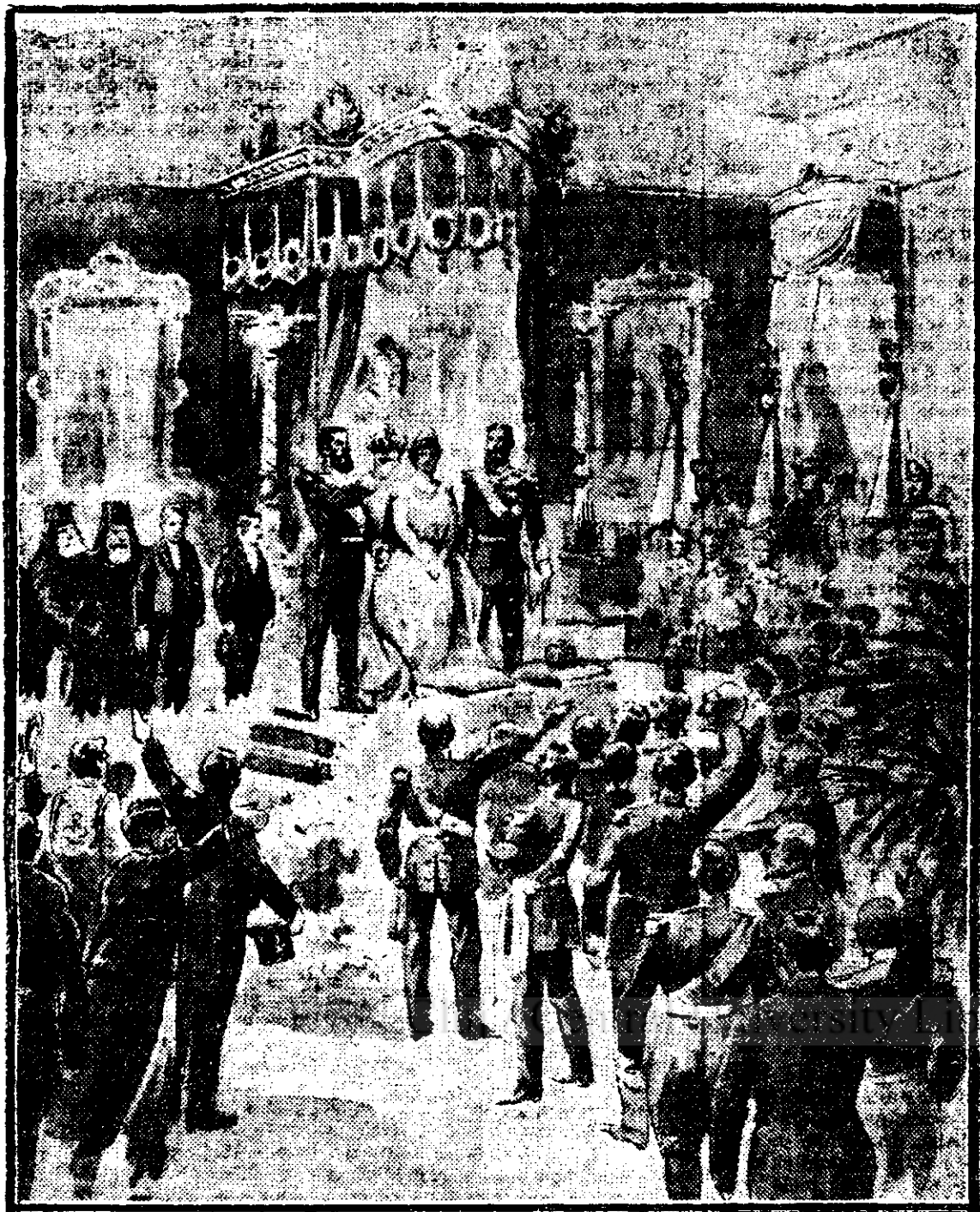
Trecură apoi patru săptămâni. Sora mea se vindecase. Auvsesse o pneumonie nu tocmai gravă, dar ea fiind de-o fire puțin debilă, rezistă cu oare care greutate acestor boale care une ori nu cruŢă nici pe cel mai robust om.

Bucuria se întinse iarăşi în casă noastră şi începu să se pue la cale data căsătoriei mele cu Ana. Ei văzură o oare care schimbare la mine şi mai ales mama mă luă de-o parte ca să mă întrebe ce am. Îi spusese că n'am nimic, dar totuŢi chipul Ninei nu-mi mai fugea de loc din minte. Începusem chiar să simt, cum iubirea pentru Ana Ţii scădea din ce în ce.

Într'o zi primii o scrisoare închisă. Era de la Nina. Ţii scria că are să vină în BucureŢti şi că vrea să mă vadă. Când isprăviŢi de cetit scrisoarea Ţii veni par'că să plâng.

Cu toată iubirea ce o aveam pen-

10 MAIÜ 1881—1911

SOLEMNITATEA INCOROVĂRII
ÎN PALATUL REGAL LA 10 MAIÜ 1881

floașcă nevesti săi de-i sare briciul tocmai la ușa. — apoi o înșfacă de cănepa-dracului, — și dă-i, și dă-i, și dă-i... de tipa biata femeie — că s'auzea la a noua casă.

A doua zi des de dimineată, dracul sta ghemuit după gardul jitariei și aștepta să vie baba, să-i dea cele trei perechi de papuci pe cari i le făgăduise.

Dar când o văzu că se apropie de țarină îl cuprinsese o frică atât de mare de babă, — care într'un ceas făcuse ceea ce nu fusese în stare să facă dracul în cinci anișori de zile, — încât legă papucii și i-a animat în vârful unei prăjini lungi, lungi... și i-o înfinse de departe băbormitei, ca nu cumva să se atingă de dânsa. — că drac e dracul, dar mai îndrăcită e baba când se pune pe lucru.

N. A. Bogdan

ZEIȚA PRIMAVEREI

*Apune stana iernei mohorâte
Cu dinți de fier, cu aripe de ghiță;
Frumoasă, cine'n haina de cerdeafă
Zeița primăverei fericele.*

*În cale-i se aștern cununii, coroare,
Ea singură, văzând înaintea;
Mii vioare, păru-i înundează
Scălătându-se în razele de soare.*

*Dar ea nu-i singură. În juru-i are
Vestitii cântăreți de astă-vară,
A primăverei dulci mărgăritare.*

*În glas duios, sublim, în fapt de scara
Ne cântă'n umbră o priveghetare...
Natura moartă necepe să tresară.*

Dorohei

Ioan Stratul

FEMEILE...

Locuiau pe-atunci într'un orașel depărtat. Mă aduc aminte că era o iarnă grozavă, care credeai că n'o să se mai sfârșească nici odată.

Și eram pe vremea aceea câțiva prieteni cari ne adunam în fiecare seară pe la câte unul din noi, și în fața palarelor fierbinți de ceai povesteam fiecare câte-o amintire din viața sa, făcând astfel ca să omorăm plictiseala și monotonia lungilor nopți. Și așa urmand ne-am adunat într-o seară, la prietenul Radu Holban, un băiat de viață, și care era dintre noi cel mai renumit povestitor.

Venise vorba despre femei. Unul din noi susținea că din o sută de femei abia găsești una care să-ți spună adevărul. Din vorbă în vorbă ajunserăm la psihologia femeilor ușoare. Aci Radu Holban luă cuvântul spunând că în numele lor găsești adesea ori adevărata dragoste, pe care nu ți-a putut-o da o femeie cinstită.

Câțiva din noi începură să râdă, dar aci dânsul cu un aer de apărător al unei cauze drepte ne zise iarăși: — Ei bine ca să nu mă frideț, să vă spun atunci o mică amintire, din care veți vedea cum știe să iubească o femeie din acelea pe cari voi le numiți ușoare.

Nu-i mult de atunci. Era pe cât mi se pare tot o iarnă ca asta de-acum. Mă logodisem cu Ana, răposata mea soție. Dumnezeu s'o ierte acolo unde-și putrezește oasele. Chiar din seara logodnei răcisem așa de tare că

dapă vreo trei zile am și căzut la pământ.

Doctorii îmi spusese că sunt pe pragul de a deveni tuberculos, dacă nu mă voi îngriji.

Toată iarna aceea am dus-o ca vai de mine, și abia pe la sfârșitul lui Martie m'am pomenit și eu că pot umbra prin casă.

Doctorii mei îmi spusese atunci să plec undeva, de exemplu într'un orașel mai mic, unde să fiu absolut singur căci am nevoie de liniște. Cam nouă convenea. Era cheltuială dar fiindcă era vorba de sănătate ascultai aceasta. Cu greu m'am despărțit apoi de Ana și peste câteva zile plecai la Poiana.

Serăse primăvara și'n fața ferestrei mele crengile unui cait își desfăceau mugurii înviorați de razele calde ale soarelui, și ca un copil, ca un om fără de minte, îi invidiam atâta de mult privind la pornirea lor către viață, și mă gândeam apoi la mine, la sufletul meu ce se zbătea ca o pasăre rănită.

Nici odată ca în clipele acelea, n'am simțit în suflet dorul de viață, de petreceri, de lumie, de zgomotele ei, cari altă dată îmi erau nesuferite dar cari atunci îmi deveniseră atâta de dornice.

Și ce mă plictisea și mai mult era faptul că n'aveam lângă mine pe nimeni. Doar scrisorile Anei mă mai înveselise din când în când. De multe ori plângeam, fără să știu de ce, și de-aș fi avut cu mine vr'un revolver, aș fi împușcat în clipele acelea de nebunie, sufletească, pe toți oamenii sănătoși ce-i vedeam tre-

când prin fața ferestrei mele. Într'una din zile pe când stăteam mai trist ca nică odată, auzii dintr'o odăie vecină, o voce subțire de femeie. Mă am închipuit numai decât că trebuia să fie vre-o chiriașă nouă, căci gazda mea, avea o cameră disponibilă. Mai târziu am aflat că noua mea vecină era o femeie necunoscută, și despre care proprietăreasa îmi spusese că pleacă de multe ori seara și vine dimineată.

Zilele începură a fi așa de frumoase. Pretutindenea vedeai o lumie reînviată și în grădina din fața casei se cernea de pe crengi ninsoarea primăverei. Eu începui a mă îndreptă. Simțeam cum din ce în ce sufletul mi se îmbrăca par'că într'o altă haină, și într'o bună zi m'am pomenit cântând.

Într'o zi, vrând să es afară, m'am izbit piept în piept cu noua mea vecină și pe când eu intimidat începui a-i cere scuze, pe buzele ei se arătară încrôșturile unui zâmbet dragălaș.

Nina Mihailoivici— așa se numea— și proprietăreasa îmi spusese că-i o fată farte cum se cade dar că se plictisește că n'are un prieten.

O dată stăteam cu proprietăreasa în casă și jucam cărți, când niște ciocănituri în ușa, mă făcură să tresar. Era ea. Când mă văzu își ceru scuze crezând că ne-a deranjat, dar eu o reținui și îi dădui un scaun ca să stea, întrebând-o apoi dacă vrea să ia parte la jocul nostru. Ea nu mă refuză, și adunând cărțile începurăm jocul din nou. Începu să o privesc pe furis. Avea niște ochi albaștrii și mari, o frunte lată peste care se prelungea un păr de mătase, și niște buze mici, ce erau mai mult roz, de cât roșii. De la un timp dânsa observă că o priveam, și începu să dea câte două cărți în loc de una.

Proprietăreasa văzu aceasta și începu să zâmbească furis către mine.

Putin câte puțin ne împrietiniram apoi și mai bine că ne ziceam unul altuia pe nume, iară eu începui să simt în suflet cum o iubire ascunsă se naște pentru ea. Trecură o lună de când eram aci, în care timp mă restabilisem pe deplin. De-acasă eram întrebat zilnic prin scrisori când am de gând să vii. Toți mă așteptau cu nerăbdare, și mai ales Ana îmi scria că-i e tare dor de mine.

Într'o zi o telegramă de-acasă mă anunță că o soră a mea este grav bolnavă și cu primul tren a trebuit să plec. Nu voi uita însă nici odată privirea cea dulce a Ninei când i-am spus că strâng poate pentru ultima oară în brațe.

A doua zi eram la căpătâiul sorei mele. O vedeai că începuse să-i fie mai bine, dar totuși una ori o apuca câte o tuse așa de grozavă, de credeam cu toții că-și dă sfârșitul.

Sosirea mea fu pentru toți o mare bucurie, mai ales pentru Ana care cum mă văzu mi se aruncă în brațe și rămase așa multă vreme cu mâinile pe după gâtul meu, fără să poată zice măcar o vorbă:

Trecură apoi patru săptămâni. Sora mea se vindecase. Auvsesse o pneumonie nu tocmai gravă, dar ca fiind de-o fire puțin debilă, rezistă cu oare care greutate acestor boale care une ori nu cruță nici pe cel mai robust om.

Bucuria se întinse iarăși în casă noastră și începu să se pue la cale data căsătoriei mele cu Ana. Ei văzură o oare care schimbare la mine și mai ales mama mă luă de-o parte ca să mă întrebă ce am. Îi spusesei că n'am nimic, dar totuși chipul Ninei nu-mi mai fugea de loc din minte. Începusem chiar să simt, cum iubirea pentru Ana îmi scădea din ce în ce.

Într'o zi primii o scrisoare închisă. Era de la Nina. Îmi scria că are să vină în București și că vrea să mă vadă. Când isprăvii de citit scrisoarea îmi veni par'că să plâng.

Cu toată iubirea ce o aveam pen-

Galeria figurilor contemporane

D. MATEIU CANTACUZINO

D. Mateiu Cantacuzino, cu al cărui portret ilustrăm azi galeria figurilor contemporane, este unul din cei mai distinși profesori ai Facultății de drept de la Universitatea din Iași.

Fost multă vreme în magistratură, în care a ocupat postul de membru la Curtea de apel din Iași, d. Mateiu Cantacuzino s'a dedicat în ultimul timp învățământului universitar.

D-sa este unul din cei mai de seamă din parlamentarii noștri și din 1901 n'a părăsit aproape din nici o legislatură. Acum d. Cantacuzino este alesul Iașilor în Senat.

tru Nina, totuși hotărîi ca peste două săptămîni să fac nunta, și dacă s'o putea să plec cu Ana undeva departe, unde să uit totul ce făcea să mi se îndurereze une ori sufletul. Cu câteva zile înainte de nuntă i-am scris Ninei o scrisoare prin care o anunțam despre căsătoria mea, spunându-i să uite totul ce-a fost între noi.

Cu câtă durere i-am scris scrisoarea aceia.

Rândurile ce le așterneam pe hîrtie erau par'că fășii rupte din inima mea. Când am terminat, nu m'am putut stăpîni să nu plîng, iar când Ana a venit și-a dat peste mine, am ascuns repede scrisoarea, iar ei i-am spus că plîng de fericire, iar dănsa încrezătoare începu să-mi suture cu atîta dulceață ochii înlăcramați.

Tot așa am dus-o cu ea în fiecare zi, până chiar după nuntă, când am plecat pentru câteva săptămîni la țară.

La întoarcere am căutat ca să aflu ceva despre Nina, dar mi-a fost cu neputință.

Întâmplarea făcu însă ca într-o seară să mă duc cu câțiva prieteni la o trupă de opere.

De-odată am tresărit înfiorat, și începu să holbez niște ochi ca de nebulă.

Intr'un colț lângă orchestră o văzusem pe Nina și în creierul meu simțiam cum începuse să ciocotească valuri de amfețală.

Primeam mereu către dănsa. Nu mai era ca înaintea roșie și frumoasă. Niște obraji galbeni îi schimbase cu totul fața și ochii ei cei albaștri pierduseră mult din seninul lor.

După teatru, am așteptat-o până a eșit, și cum a dat cu ochii de mine a dat un strigăt și a căzut în brațele mele.

Când ne-am trezit din rătăcirea noastră începuse a-se lumina de ziuă, iar când m'am despărțit de ea, văzuți cum o lacrimă îi atârna de geană.

A doua zi ne-am întâlnit iarăși și așa și-a treia și-a patra zi, până când, nu știu de unde, Ana află despre Nina, și fără să-mi spue nimic se duse de-adreptul la ea acasă. Ce i-o fi spus nu știu.

Când m'am întâlnit iarăși cu Nina văzuți pe fața ei o tristete ascunsă.

Buimăcit cum eram, tăcut; mergeam cu ea fără a-i spuce o vorbă, iar când fmi veni în fire mă trezii cu dănsa la marginea orașului.

Peste toată firea era așternută o

posomoreață desfășurată, și pe marginea drumului se cerneau amărate frunzele îngălbenite. Peste tot era începutul unei vieți mohorâte, iar un vînt de toamnă sufla încet și rece printre crengile despuiate.

De-odată Nina rupse tăcerea. Cu niște vorbe atîta de fine, fmi dete să înțeleg că a fost vizitată de soția mea.

Credeam că vorbele ei mă vor duce la nebunie și rămăsef pe gânduri fără a-i spune nimic.

Un vîl gros de întuneric fmi acoperise albul ochilor pe când picioarele abia mă mai țineau.

Târziu de tot ne-am despărțit în ziua aceea și când a fost să plec de lângă dănsa am simțit cum și-a tras repede mîna sa caldă din mîinile mele reci ca ghiata o porni fără să-mi mai spună nimic, pe când eu rămăsef prionit locul, privind-o din urmă.

Trecură vre-o patru zile. Stăteam în casă împreună cu Ana. Ea lucra, iar eu citeam un jurnal. De-odată rămăsef înmărmurit. În josul unei pagini cu litere mari și negre era scrisă sinuciderea unei femei de moravuri ușoare: Nina Mihailovic.

De ce se sinucisese nu spunea de loc. Când isprăvii de cetit aceste rânduri rămăsef ca trîsnit pe când mîinile mi se încălețaseră pe jurnal.

În noaptea aceea n'am dormit de loc. Până s'a făcut ziuă am stat cu fața afundată în perne și mă abțineam să nu mă podidească plînsul de teamă să nu vadă Ana.

A doua zi primiți o scrisoare cu un scris aproape nedescifrabil și cu plîcul mînjit aproape tot de cerneală. Il desfac și de-odată rămăsef ca o stană de piatră.

Era scrisul Ninei: „Rădutul meu, acum pot să-ți spun cu adevărat că sunt cea mai fericită ființă. M'am dus acolo, unde de mult doream să mă duc. Adică nu tocmai de mult, ci de-atunci de când te-am cunoscut pe tine. Uită-mă!”

Sărmană ființă. Atîta țin minte că am exclamat atunci, și ca un nebun m'am repezit apoi de am luat-o în brațe pe Ana, sărutînd-o pe ochi, pe buze... pe obraji... numai ca să-mi apră ca am în brațele mele corpul celeia a cărei răsufare o simțisem cu câte-va zile mai înainte la pieptul meu.

Cu un an de zile în urmă am putut vedea și mai bine ce fel de ființă a fost Nina, adică în ziua aceea când am prins-o pe Ana. Ce holbați ochii așa. Mă-nțeleget? Am prins-o.

Au prins-o pe dănsa—femea cinstită—cum ziceți voi—in brațele unui copil. Ce radeți? Da, al unui copil. Amantul ce stătea zăpăcit înaintea mea era un băelăndru de opt-sprezece ani, un băelăndru căruiua mi-a fost milă să-i fac altceva de cât l-am luat de urechi și i-am dat pe usă afară”.

Acî Radu Holban își sfârșî povestirea.

Când ne-am uitat la ceas el ne arătă că trecuse o bucată bună de vreme.

Afară viscolul împrăștiă cu turbare zăpada ce se auzea alunecînd pe la geamuri, și în urmă când am eșit să plec spre acasă, simțeam vîntul cum se umflă ca niște foale în pulpanele paltonului meu, ce-mi păreau niște aripi negre, ce voiau să mă ridice spre înălțimile văzduhului...

Mihail Alexandrescu

București.

SFATURI DE VARĂ

Băile reci

Cel mai bun mijloc de a te pregăti de baie e de a face o cursă mică și de a te arunca nădușit în apă. În reacțiunea circulatorie a pielii, ca și în consecințele ei, stă marea binefacere a băii și adăncul simțimant de bunăstare ce ai pe urmă.

IUBIRE TRISTĂ

*Albastru și senin e cerul,
Cum fu pe vremuri viața mea,
Senin ca și privirea dulce
Din ochii lui când mă iubea.
In revărsatul dimineții
Vezi soarele ce mândru este?
Așa a fost și ea odată,—
Iubirea noastră ca 'n poveste...
Și cât de viu în faptul serii
S'aprinde soarele pe cer!..
Așa se-aprins-e-a noastre inimă
De-al dragostei sublim mister...
Pe cerul roșu de vâpae
Privesc amurgu 'n faptul serii,
Dar are 'n el ceva din taina,
Din vraja tristă a durerii.
A fost tot astfel și iubirea
Ce ne-a vrăjlit fără s'o știm,
Dar amintirea-i de s'ar șterge,
Ar trebui ca să murim.*
Maria Nicolescu.

MAXIM GORKI

PRIETENI DIN COPILĂRIE

Lumina orbitoare a soarelui lui Cuptor revărsă potop de raze asupra vechilor căsuțe ale satului, și mai cu îndrăzneală își joacă razele pe acoperișurile caselor fruntașilor acoperite de curînd cu tînichea și strălucind sub podoaba de vopsea galbenă cu miros pătrunzător.

Era într-o Duminică. Toți sătenii erau pe ulițele pline de bulgări de pînănt uscat și presărat din loc în loc cu smocuri de iarbă verde. În fața casei primarului sta o gloată de bărbați și femei, unii pe banca din fața casei, alții jos, pe pămînt și prin prejurul lor se hărjoneau copiii încoace și în colo, sglobii și sgomotoși.

În mijlocul gloatei acesteia sta un bărbat, bine făcut, cu mustața mare. După fața-i arsă de soare și păroasă vârstată de dungi adânci, cât și după firele lungi de păr cărunt ce se iveau de sub pălăria de pac murdară, i-ai fi dat 50 ani. Privea în jos: nările nasului osos și mare tremurau, și când ridica capul ca să privească în spre ferestrele casei, i se putea vedea ochii mari, triști, stînși, adânciți în orbite, și sprâncenele-i stufoase, umbrind ploapele-i mari. Era îmbrăcat cu o rasă neagră de călugăr, care-i ajungea până la glezne, și legat peste brâu cu un curmei. Pe spate avea o traistă iar în mîna dreaptă un băț cu o măciucă de aramă în vîrf; mîna stîngă o ținea sub rasă.

Toată lumea se uita la el bînuit, batjocuritor, cu dispreț și mai ales le părea nespuse de bine, că pusese mîna pe lup înainte de a fi mîncat vitele. Omul acesta trecuse prin sat, se dusesse la primar și ceruse să-i dea un pahar de vutcă. Primarul îi dăduse un pahar de Kwass și intrase în vorbă cu el. Călătorul răspunsese, împotriva obiceiului călătorilor pribegi, foarte scurt; primarul i-a cerut pașaportul, dar el nu avea nici un act care să dovedească cine e. Și atunci l-au oprit, l'au închis ca să-l trimeată la subprefectură.

Primarul îl dăduse în paza unui vătășel, și'n timpul cât îl dădea poruncile trebuitoare, acasă la dănsul, lăsase pe arestat afară unde mulțimea îl batjocorea. El sta nemișcat, rezemat de băț, fără a scoate nici o vorbă.

În pridvorul casei se ivi un bătrîn, cu înfățișarea șireată de vulpe, cu barbă rară și ascuțită. Pășea încet, cu băgare de seamă, de pe o treaptă a scării pe alta, legănându-se greoi sub povara grea a pîntecului mare de sub cămașa roșie. La spatele lui se zărea pe deasupra umerilor fața hărăboasă a primarului.

— M'ai înțeles Iefim? întrebă primarul pe vătășel.

— Și ce mai lucru greu de înțeles? Am înțeles foarte bine. Eă, vătășe-

lul statului, să duc pe omul ista la subprefectură și nimic mai mult! răspunde vătășelul rar și apăsător, cu o seriozitate caraghioasă.

— Și hărtiile?

— Hărtiile le am la brâu.

— Bine, zise primarul vesel, apoi adăugă: „Cu Dumnezeu înaintea!”

— Să mergem! Să pornim pîrințele! se adresă vătășelul către cel arestat.

— „Cel puțin să ne dați o căruță!” răspunde acesta serios la vorbele vătășelului.

Primarul începu a rade: „O căruță! Se 'nțelege! Vagabonzi ca tine umblă mulți pe câmpuri și prin sate!.. Nu s'ar găsi atîtea cai pentru toți!.. Vei merge și pe jos. Haide!”

— „Să pornim pîrințele!” zise vătășelul vesel. „Crezi că avem drum lung? Cu voia lui Dumnezeu numai o poștă! Amândoi o să o dăm gata și cu bine!.. Pe urmă o să te odihnești!”

— „La loc sigur”, adăugă primarul.

— „Nu-i nimic!” se grăbi vătășelul să lămurească. Dacă un om a ostentit, poate să se odihnească și la pușcărie. Și-apoi acolo e și răcoare și ce bine-i mai ales după ce te-ai copt o zi în arșița soarelui.

Arestatul se uită urât la vătășel, dar acesta radea înainte fără să-l bage de seamă.

— „Ei, haide, scumpul meu. Rămăi cu sănătate Vasile Gavrilovic!”

— „Cu bine Iefim. Păzește-l bine!”

— „Și ia bine seama!” strigă un băiat din mulțime.

— „Ce? Eă sunt copil? N'aveți grije!”

Pleacă, trecînd printre căsuțele sărace ale satului și perzându-se în zare. Omul cu rasă mergea înainte, cu pasul sigur și iute al omului umblat și deprins cu drumul. Vătășelul îl urmă, cu un ciomag gros în mîna.

Iefim, era un țaran scurt de stat, cu fața lungă și voioasă. Rădea în totdeauna, Dumnezeu știe pentru ce, și-și arăta dinții lați și îngălbeniți, umflându-și nările, parcă voinde neconținut să strănote. Era îmbrăcat cu o haină lungă, sumecată în brâu, pentru ca să nu-l împedice la mers, și pe cap avea o căciulă neagră, îndesată până peste urechi.

Tovarășul lui mergea înainte singur, fără să-l gabe în seamă, parcă nici nu ar fi fost cu dănsul. Mergea amândoi pe drumul ce se înainta printre lanuri. În bătaia soarelui, umbrele li se așterneau ușor peste aurul strălucitor al spicelor de grâu. În zare se vedea pădurea verde și în stînga lor se înșirau una după alta livezile cosite în mijlocul cărora era așezat satul. În depărtări se înlîmdeau câmpii ce se perdeau în zarea albastră. Prin aerul inferbăntat zburau ciocările ciripind, și din lanuri venea pe undă vîntului miresme de flori. Peste tot tăcere adîncă.

Iefim, începu să se plictăsească. Din fire era lîmbut; nu putea să tacă multă vreme. Își drese glasul și începu să mormăie un cîntec trăgănat.

— „Nu mai am glas. Când eram mai tînăr cîntam mai bine. Dascălul din Wischenki fmi zicea de multe ori: ei dragă Iefim, ia mai cîntă-mi tu un cîntec; pe urmă cîntam amândoi!.. Era un om tare cum se cade!”

— „Cine? întrebă omul cu rasă, cu o voce groasă.

— „Dascălul din Wischenki”.

— „Wischenki e un nume?”

— „Ba nu, Wischenki e un sat, iar pe dascăl îl chema Pavel Mihailovic. Era un om foarte de treabă! A murit acum trei ani”.

— „De ce a murit?”

— „Se vede că de inimă rea!”

Streinul îl privi cu coada ochiului rîzînd.

— „Ei, dragul meu, e o poveste tristă! El a învățat mult, vre-o șapte ani în șir, și deodată a început să tușească. Și de cum a început să tu-

pească, s'ă făcut posomorât, și mai cu seamă a început să bea vuteă. S'a dus vestea până la oraș despre aceea și unii chiar l'au părât că nu-și vede de treabă și-și bate joc de toți. Intr'o bună zi a venit răspuns dela orăș și odată cu dânsul și o nouă dăscăliță, înaltă cât o prăjină, și cu un nas lung ca toate zilele!

Pavel Mihailovici văzând că locurile stau rău, se îmbolnăvi de ciodă. Dela școală l'au dus la spital și în cinci zile a murit. Asta-i toată povestea.

Iși urmară multă vreme drumul, în tăcere. Incelul cu incetul se apropiau de pădurea care creștea necontent în fața lor perzându-și din ce în ce culoarea albăstrie stearsă a îndepărtării.

— „Trezero prin pădure?” întrebă tovarășul lui Iefim. „N'ar fi mai bine să apucăm pe alt drum? De ce să mai trecem prin crângul asta de o jumătate de verstă?”

— „Da? Ia privește! Dar șarlatanul mai ești părintele! Când gândesc...” Iefim răscolindu-și capul.

— „Ce gândești?” întrebă streinul.

— „Nimic. Gândesc și eu așa. Vroia să mergi prin pădure... Dar să-ți spun drept ești un prost. Să fi fost altul în locul tău, n'ar mai fi întrebă nimic ar fi mers de dreptul prin pădure și apoi...”

— „Ce are să fie?”

— „Nimic. Ți-am priceput că gândul, părintele... Să lăsăm la o parte vorba despre pădure... vroia să te mântui și de mine? D'apoi ești pu la pământ trei ca tine, tu șagă... cu tine n'am ce face cu mâna stângă... Mai înțeles?”

— „Da. Am înțeles... Ești un debitoc, răspunsă arestatul scurt și apăsât.”

— „Ei, vezi c'am ghicit? Zise Iefim vesel.”

— „La dracul... Ce ai ghicit? N'ai ghicit nimic.”

— „Despre pădure! Te înțeleg... Ce socoteai tu? Iti trag una după ceafă când ajungem prin pădure, ș'apoi pe aici mi-î drumul... Nu-i așa?”

— „Prost mai ești? Unde aș putea fugi?”

— „Unde ai vrea, trebuia tal”

— „Dar unde?”

Tovarășul lui Iefim era pe jumătate năcăjit, pe jumătate curios să afle dela dânsul încotro ar putea fugi.

— „Iacă încotro vrei? Iti lămurii Iefim liniștit.”

— „N'asf putea fugi nicăieri. Iti asigură străinul.”

— „Hm!... mormăi vătăjelul bănuitor, făcând o mișcare cu mâna. „Când vrei poți fugi întotdeauna încotrova... Pământul e mare! Și e destul loc și pentru tine!”

— „Ce socoti tu că am gust să o ia la sănătoasă? întrebă arestatul curios.”

— „Ia ascultă! Tu ești un om de înțelegere. S'ar cuveni să fugi? Dacă fugi tu, cine intră în pușcărie? Nu-i așa că ești? Zău așa să vorbim drept?”

— „Tu ești cam prost, dar încolo ești băiat bun! zise tovarășul lui Iefim oftând.”

Iefim să grăbi să aprobe.

— „Ai dreptate. Unii imi zic prost, alții om cum se cade. Și asta-i drept. Adevărul e că sunt cam necioplit. Toți vreau să-mi fac datoriile cu vecleșug și cu hoții. La ce mi-ar folosi mie toate astea? Ești singur pe lume, n'am pe nimeni. Ce s'ar mai alege de viața mea dacă aș fi viclean și prefăcut?... De aceea unii oameni imi zic că-s necioplit!”

— „Așa-ă!...” îi răspunsă indiferent arestatul.

— „Nici vorbă! De ce să fiu fățarnic și rău când n'am pe nimeni pe lume, de cât pe mine însu-mi. Ești liber, dragul meu, trăiește cum vreau și cum imi place!... Dar pe tine cum te cheamă?”

— „Cum mă cheamă? Să zicem de-o pildă: Ioan.”

— „Bine, ești călugăr?”

— „Nu.”

— „Așa? Ești credea că ești unul dintre...”

— „După haină?”

— „Da. Tu sameni cu un călugăr fugit sau cu un popă alungat, dar fața nu te arată să fii tocmai așa. Samenii mai dergabă a soldat. Dumnezeu știe cine-i fi tu?...”

Iefim se uită curios la străin. Acesta suspină și își îndreptă pălăria pe cap, ștergându-și fruntea de sudoare. Într'un răstimp întrebă pe Iefim:

„Fumezi?”

— „Nici vorbă! Foarte bucuros!

Fumez.”

Scoase din brâu o pungă murdară cu tutun și începă să indoape o lulea de pămâni.

— „Na, fumează l...”

Arestatul scoase un chibrit, și aprinse luleaua. Un nouaș de fum se ridică în văzduh.

— „Și-asa. Va să zică cine ești tu? Poate-i fi țargovăț.”

— „Sunt de neam mare — răspunsă străinul.”

— „Ciudat lucrul Atunci cum am bli fără pașaport?”

— „Iaca așa!”

— „Frumos. Nu-ți para ciudat că tu care ești om de neam mare, să duci viața asta de pribeag? Vai de tine!...”

— „Ia lasă-mă în pace! Mântue cu morala, zise arestatul aspru.”

Dar Iefim se uită din ce în ce mai cu milă și mirare la străinul necunoscut, dând din cap. Continuă apoi: „Ce mai e și cu soarta omului? Poate-i adevărat că tu-i fi fiind viță de boer, căci ai un chip deosebit... Trăești de mult așa?”

— „Lasă-mă în pace! Ce tot bodegănești ca o muier?...”

— „De ce te superi? zise Iefim împăcitor.”

„Ești nu-ți vorbesc de cât din mîlă. Am o inimă tare ticăloasă! sunt prea bun!”

— „Norocul tău. Dar dacă-ți umbli gura fără să mai stea, nu-mi prea face mare plăcere!”

— „Dacă vrei tu să tac, uite tac. Sunt învățat să tac când altul nu vrea să mă asculte!... De ce te superi pe mine fără de pricină? Ești sunt de vină dacă tu duci viața asta de pribeag?”

Arestatul aruncă asupra lui Iefim o privire fulgerătoare de mânie, măsurându-î din cap până în picioare. Dar mai înainte ca Iefim să fi observat aceasta, el își urni drumul înainte.

Ajunseră la pădure. Când intră în ea, se hotărâra amândoi să se odihnească. Se așezară pe iarbă lângă trunchiul gros a unui copac lătrân. Arestatul își scoase traista de pe spinare încet. Întrebă apoi pe Iefim: „Mănânci pâine?”

— „Dacă-mi dai, mănânc!” răspunsă Iefim râzând.

Începură să mănânce. Iefim mănca încet, mestecând cu greu, și oftând. Privea mereu spre șesul întins, peste câmpul. Străinul necunoscut mănca lacom și repede, plescând din buze și măsurând din ochi codrul de pâine ce-l avea în mână. (Va urma.)

Trad. de Din C. Zavalide.

CUGETĂRI

Din ale d-lui G. A. Tacid

Precum nu se poate concepe și nici măcar face cea mai mică apropiere între izvoarele inteligenței noului născut cu ale ori căruia dintre semenii lui, tot astfel se poate afirma că nu a existat și nici va putea apare cândva acea suficiență judecată care să poată descoperi și stabili obârșita acestei mari alcătuirii numită „Minte”.

Și dacă uitarea este o ingrățitudine, cu atât mai mare devine ea când perdem cultul morților.

Cu cât femeii pierdute i se poate tolera și scuza exploatarea sfinței ei morale, cu atât cea mai aleasă sau prețioasă virtute devine o sfință ordinară

când maltratează o dragoste curată prin meschina perversitate a interesului material.

Diversele întocmiri sociale de astăzi, prin insuficiența lor, devin din zi în zi cea mai imorală și cea mai mare sfidare a adevărului și a dreptății.

În majoritatea cazurilor, principala cauză a dezarmoniei născ în mod falal din insuficiența morală sau materială a uneia sau a ambeilor părți.

Amară trebuie să fie durerea săracului miluit de îngâmfarea bogatului necioplit.

ASCUNZĂTOAREA

— PRELUCRARE —

În fundul văii Doftana, în munții Beului, există un satuleț cu casele împrăștiate ici și acolo, cu locuitorii cam moșier și foarte înapoiați. E un ținut primitiv. Mijloacele de circulație lipsesc. Inconjurați de zăpadă, toată iarna și toamna acești locuitorii ies rar; dar iubesc ținutul lor, munții frumoși, acoperiți mai totdeauna cu zăpadă și le pare rău când s'a topit.

Acești munteni sunt săraci, muncitori, economi, ba chiar foarte interesați: ei pun cu greu ceva deoparte; de aceea sgârșenia lor este scușabilă. Sunt neîncercători și le e frică de a-și plasa banul ca să aibă vre-un venit; de aceea preferă să-l ascundă.

Ionită Briceag, prin munca lui, pusese 500 de franci de-o parte; o bogăție pentru un țaran de pe Doftana. Nu știa unde să-i pue; totdeauna îngândurat, le schimba ascunzătoarea în fie-care zi.

Într'o seară de iarnă, pe când afară bătea un vânt rece și zăpada cădea teapăn, Briceag așezat lângă vatra focului, discuta cu femeia lui cum ar putea să-și ascundă mai bine banii.

Acesta era singurul subiect de vorbă al lor.

Briceag, după ce se convinsese că așa era închisă bine, scoase o oală unsuroasă învăluită în cărpe, din care scoase cei 500 de franci.

Însă 20 de napoleoni pe masă și le admiră strălucirea la lumina palidă a unei lumânări.

Această bogăție reprezentă economia lor timp de 20 ani, strânsă ban cu ban.

— Unde ai să-î ascunzi? zise femeia; nu mai merge să-î lași în oală.

— Nar fi mai bine să-î depun? zise Briceag.

— Să-î depui, la cine? întrebă femeia sepriată.

— La vre-un bancher.

— Pentru ca el să o șteargă la America cu banul tău.

— Așa e, cum o șterse ăla din Ploesti. Ai dreptate.

— Să nu depui banii la nimeni, zise țaranca.

— Am putea să cumpărăm bonuri, zise Briceag; am auzit la țarg că astea merg bine, cu folos pentru cine le are.

— Să nu schimbăm banii pentru hârtie nici odată! strigă femeia indignată. Toate astea sunt șarlatanii și minciuni; cei dela oraș ne cred pe noi proști; trebuie să ascundem banii în așa fel ca nimeni să nu dea de ei.

— Asta e greutatea.

— Sub pat sau în paele saltelei.

— Ha! să încercăm, zise Briceag.

Puse banii într'un ciorap vechiu și femeia, descusând un colț de al saltelei, vâră banii în pae.

— Dar nu e bună ascunzătoare, se gândi Briceag după câte-va momente. Iti poate fura când nu suntem acasă, sau de-ar lua casa foc, banii noștri ar fi distruși.

— Așa e, dar unde să-î punem? zise ea îngrijată.

— Sta! imi veni un gând, zise Briceag; în ogradă avem un pom scorbos, să-î punem acolo, căci vor fi fericiți și de foc și de hoți.

Țaranca fu de acord.

Galeria artiștilor români

D-NA V. MICIORA

Distinsa cântăreață care este d-na Miciora, este destul de cunoscută și și apreciată de publicul nostru pentru ca să mai aibă nevoie de elogiile noastre.

D-sa cântă de câțiva ani în Compania Lirică română unde repurtează reale succese.

Zis și făcut; puse banii în scorbura și-î astupă cu muschișii.

În toate zilele Briceag se tot învârtea în jurul pomului, ținând ochii atinși asupra scorburei.

Iti era frică de vecinul lui, Proțap, căruia iti plăcea să-și spioneze vecinii.

Într'o seară observă că muschișul de la scorbura fusese schimbat. Imediat băgă mâna și văzu nimic că cei 500 de franci dispăruse.

Ca să-î descriu disperarea e imposibil. Toată noaptea plânse cu nevesta lui.

— Proțap mi-a făcut-o, zise el, nu mai el a putut afla scorbura.

— Să nu te plângi, zise femeia, să-î surprinzi mai bine.

— Dar cum? zise Briceag.

De odată puse mâna la frunte și zise:

— Lasă-mă pe mine, iti voi face să dea banii, de-aș ști că iti perd capul.

Dumineca următoare se duse la cârciuma din sat „La botul calului”, unde găsi pe Proțap stând la masă cu o jumătate de țuică și jucând cărți cu alții.

Se puse lângă el și începu să-î dea de hăut, fel de fel de bănturi. Când Proțap se cherchelișe, plecă spre casă.

— Am să-î spu ceva, zise Briceag.

— Mie? zise Proțap.

— Da, vom vorbi pe drum.

— Numai banii să nu-mi ceri, zise Proțap, căci n'am.

— Nu-î vorba de banii, ci de un sfat ce vroesc să-î cer.

— Un sfat? da, pot să-î dau.

— De multe am văzut că ești om cu simț care poate da sfaturi.

— Asta da, cât vrei.

— E vorba de un secret; dă-î cu vântul că nu vei spune nimănu.

— Iti promis.

— Am 1000 de franci economie și ași voi să-î depui; ce zici?

— A, asta e cam serios.

— Mai am încă 500 lei pe care i-am ascuns într'un copac. Să-î pu și pe aceștia acolo? ce zici?

— Da, nu e rău, că m'ai întrebat pune banii tot acolo, căci nimeni nu bănuiește.

— Crezi?

— De sigur, și ești așa face ca tine, de așa avea economie.

— Așa voi face, dar te rog să tac!

— Fii liniștit!

Briceag merse acasă, dimineata se duse la scorbura, cei 500 franci erau puși la loc. Iti luă și plecă.

În timpul nopții, Proțap veni la scorbura ca să ridice toți banii și când băgă mâna în scorbura, găsi un bileț pe care era scris: „Mi-am schimbat ideea, ascunzătoarea nu e bună”.

Ș E I N A

Roman original de I. ANDREI

La jumătatea drumului dintre Berbec și Răchitova, în mijlocul frumozăsei văi a Zeletinului e așezat târgușorul Podu-Turcului din jud. Tecuci.

Târgul acesta, de altfel mic, neîn-grițit, fără nici o cale de comunicație mai lesnicioasă, decât șoseaua județeană ce-l leagă de gară, joacă un rol de căpetenie în comerțul de coreale al județului, fiind singurul loc unde toată partea de nord, atât de îmbelșugată în cereale și vin, își poate desfășura produsele cu mai multă ușurință. Acestui fapt se datorește formarea lui numai din evrei, cari mai toți își au locuințele lor proprii.

Numele de Podu-Turcului, datează din anul 1823, când se zice că unui țuro, negustor de mărunțișuri, care venea să-și desfășoare pe mlașturile acestea marfa, i se încă într-o zi ploioasă calul cu tot calabălucul de pe el. Pe cal avea o pereche de desagi enormi, în care punea toată cea pravălie ambulată, și care reprezintă o valoare destul de însemnată, căci înăuntrul lor erau așezate cu dichis destule inele de aur și argint, precum și chimiruri să umple vitrina celui mai de seamă giovar-giu din zilele noastre.

Turcul, amărât atunci de pierderea însemnatelor sume la care evalua desagi și probabil îndulcit și de afacerile ce făcea prin partea locului, aduse niște oameni de meserie și cu banii ce-i mai rămăsese, făcu un pod, pe care putea trece ori când.

Mai era și alt gând care-i hotărâse să facă podul acela... Era gândul unui câștig mare, căci toamna, iarna și în vremurile ploioase, era singurul vad pe unde căraușii, cu carele încărcate pentru Galați, pentru portul acela atât de înălțat pe vremea murii, ar fi putut trece pe el în schimbul unei plăți.

El, cu spiritul lui comercial, văzuse stagnarea comerțului prin părțile acelea din cauza unui drum nepracticabil.

Podul se găsi în scurt timp, dar bietul țuro nu apucă să-și scoată măcar cheltuiala, căci într-o dimineață, drumetii îi găsiră mort în bordeiul ce și-l făcuse lângă pod, cu beregata tăiată, omorât de vre-o bandă de tâlhari ce erau destul de numeroși pe vremea aceea.

Turcul muri, fără măcar să i se știe numele, podul de asemenea se ruină, se perdu în cursul vremurilor, dar botezul locului rămase din gură în gură, și va rămâne de-a pururea prin târgușorul acestuia înghemuit, tăbărit parcă vechnic.

Când traficul fu deschis, prin construirea podului, punctul acela se în-sufleți.

Sute de care, venind încărcate cu bucate din fundul ocolului, tăbărau aici de se așteptau unele pe altele, ca în lungi șiraguri să pornească în spre Tecuci și de acolo la schele, la Galați.

Mai în totdeauna pe inserate se vedeau zeci de focuri, deasupra căroră, pe trei bețișoare legate la capăt, era atârnat ciauul în care căraușii își ferbeau mămăliga de seară; iar câte unul din fiecare sat, făcea cu rândul la păseut boii săi la îngrijitul lor.

Amurgul se lăsa încet și în jurul focurilor pălpâtoare ședeau căraușii tolăniți. Cei tineri, glumind, chiotind, iar cei bătrâni, tăcuți, gânditori, cu ochii țintiți în jurul de sub ciau, făcând socoteală pânei din care, și galbenilor ce vor prinde pe ea...

În nopțile adesea fără lună, focurile aprinse prin tabără luminau văzduhul până departe, iar de undeva dintre care, pătura domol notele dulci ale unui caval ce lega un brațulet.

La auzul primelor note, un chiot vesel, străbătea întunericul și flacăii

se adunau grăbiți, înviorați ca de o putere magică și începeau a frământa pământul în mișcările lor iuți și săltărețe.

Bătrânii se adunau mai la o parte, fumând taciticos din lulele de lut, vrăjiți de gânduri depărtate, când simțeau și ei aceleași tresăriri. În ochii lor umezi de o bucurie ascunsă, se putea citi o părere de rău, o chemare a vremurilor apuse, și erau voioși că cel puțin în vârstării lor se mai văd trăind... Ședeau liniștiți, reținuți parcă de o rușine, dar mai la urmă, coprinși de înfrigurare, se sculau unul câte unul domol, mai potoliți parcă, și intrau în cercul celor tineri... Bățanii încurați și mândri acum, băteau pământul să-l rupă. Și în inflăcărea jocului, bătrânii simțeau că întinerec, că nu's așă de gârbovi cum se credeau, și se pomeneau și ei chiuind deavalma cu flacăii... Prin noaptea, strigătul acela de veselie străbătea până departe văzduhul și din când în când îi răspundea câte un alt chiot, răset, depărtat... Erau alte căruțe încărcate, ce lăsa vâle și alți cărauși voioși le răspundeau prin noaptea cu vin și ei...

Aceste jocuri, încinse în miez de noaptea, la lumina focurilor ce se trudea să spargă întunericul greoiu, ar fi alcătuit cel mai frumos tablou și nu-i de mirare dacă chiar Strul cărciumarul, care se așezase cu hanul în răspântia aceea, rămânea adesea înmămurit în ușa, privind cu ochii sireți la scenele acele de veselie.

Apoi, când luna se iese de după dealul Dămăcușei boii sătui erau puși la jug. Din cărauși se rănduia cărciumarul, care trebuia să o ca înainte, mergând pe lângă car și șiragul să lungă pe șleau. Intocmai ca o sloară ce s'ar desfășura după un ghem.

Cei tineri cărauși se suiau sus între sacii și cu zeghia în cap, adormiau legănându-se ușor de carele ce mergeau încet trosnind încheeturile.

Jupânul, mai rămânea câteva timp afară, până ce luna înceta de tot, apoi măsurând întunericul cu ochii lui mici, zăvoarea cu grabă ușa hanului, grea, nemaî dând drumul la nimic până la ziuă.

În scurt timp alți evrei din Frumusești, o cătună apropiată, atrași de perspectiva unor afaceri mai bune, veniră și se stabiliră pe lângă banul lui Strul.

Și când proprietarul de atunci, al moșiei, boerul Mihalache Diamandi, în anul 1827, ceru și obțină de la divanul din Iași, învoire de a face la mare săptămânal în fiecare Lună, evreii ce imigrau din Rusia cu duhului, ocrotiți de voevodul Ioan Sandu Sturza, veniră în cârduri și se așezară de-a lungul drumului, unul lângă altul, cu casele lor vremelnice. Pentru aceasta, plăteau proprietarului o dare ce se chema bezmân și care a rămas și până astăzi... Plata scumpă la care erau împuși, și șleau să-și prindă loc puțin și înghemuiți, cu casele una lângă alta, își exercitau meseria sau comerțul ce știau...

Astăzi lucrurile s'au schimbat mult. Curțile boeresti s'au strămutat pe deal din cauza Zeletinului ce le încă primăvara și nici urmele ruinelor nu se mai cunosc; iar pe locul unde atât dată se ridică, măreț, temut, acel castel feudal al bătrânului boer Diamandi, se află astăzi baia evreiască.

Pe dealul dinspre răsărit, o bisericuță își înalță parca cu sfială tornul ei drept, din dosul a doi plopi bătrâni; iar clopotele, cu glasul lor trist, parcă ar jeli pe puțin credincioși ce i-au mai rămas în juru-i.

Din trei mii de suflete, cât numără statistica, abia patru sute arată creștin și aceia țigani scoborători ai robilor de mai înainte, liberi și împroprietăriți la 1864.

În toamna anului 1894 acest târg a fost distrus complet de un incendiu groaznic, a cărei proveniență nu se cunosc nici astăzi. Acest foc a nimicit din temelie acele căsute joase, cu coperișurile tuguțate de șindrilă și cu obloane grele ce se lăsa în stradă pe un picior și care înlocuiau cu prisosință vitrinele din ziua de astăzi...

Dacă acest pârjol a făcut ravagii îngrozitoare a făcut și un bine, căci pe ruinele acelor dugheniți joase, mohorâte, s'au ridicat în urmă altele mai înalte, mai frumoase, dar tot așa de îngremădite ca și atunci.

Astăzi, văzând acest târg de pe unul din dealurile ce-l înconjoară, cu casele lipite una de alta, văpsite cu diferite culori și lipsit cu desăvârșire de vre-o vegetație, îți face impresia unor rămășițe de oraș distrus, nimic de o apă năprasnică și îngheșuit acolo în cale, ca și cum ar fi izbit ceva cu el.

Când soarele de văr își răsfângă razele ferbinți pe coperișurile acelea neumbrite, deasupra i se formează o tremurare ușoară de aer, un pănjâniș cetos parcă ar sta gata să ea foc dintr-o dată; iar înăuntru, o căldură uscată greoaie plutește lui.

Viața în acest târg e o frământare încordată, o luptă grea, dată de majoritatea evreilor săraci, lipiți fă-mântului pentru a câștiga o pâine.

Sunt capi de familie cari nu au nici o avere, nici un mic capital măcar, ci cu căți-va lei, și aceia împutați dela comunitatea evreiască, abargă kilometri întregi, afară din târg, înaintea celor ce vin cu ouă, păsări, fructe. La cumpără cum poate și le desfășure în urmă la consumator, câștigând astfel câți-va bani și asta li-i întreținerea.

De altfel restul, dela manufacturistul cu pravălia încărcată și până la negustorul de vax, atâ și văpselle, e o pândă încetă, o goană nebună după câștig, după ban, aceeași emblemă, careia, ei mai mult ca ori-ce nație, i se închină cu atâta fanatism...

De dimineață, până seară târziu, în ușa dugheniilor lor, îi vezi șezând neclintii, femeile împletind la ciorap, iar bărbații în picioare răzământ în cadru ușilor, cu ochii pânditori și laconici la trecătorii de pe stradă.

II

Era într-o Sâmbătă dimineață, când acest târg e tăcut, liniștit. E ziua când oamenii acestia istoviiți de o săptămână de sbucium, se repauzează... Această zi sfântă a lor, o respectă aici, cu atâta fanatism în cât cel mai sărac evreu nu face nici măcar focul, să știe că moare de frig... De altfel pentru aceste treburi sunt țigănci, ce umbra din casă în casă tuând câte cinci bani pentru fiecare foc aprins.

Asta-i un tarif stabilit din timpuri și se respectă fără tocmeală...

În casa lui Zalman Herșcu, sau moș Zalman, cum i se zicea de toți, era liniște.

Să fi fost ceasul cincii dimineață, când bătrânul deschise ochii, de-prins să se scoale de vreme.

Lumina pătrundea greoaie în această odăie, închisă de toate părțile de alta camere, și în care soarele nu intra nici odată.

Văzând că afară e lumină tresări, că încă nu a deschis pravălia, dar aducându-și aminte că e sabăș, se lăsa domol pe perne, și rămase cu privirea în tavan, cu mâinile sub cap. Pe fața lui albă flutura un surâs, o voioșie ascunsă.

Se scula într'un cot, căută sub perne ceva, și scoase o scrisoare ce primise cu o seară mai înainte, scriasă pe toate fețele cu o slovă mare, desântată.

Cu cât citea mai mult cu atât făcându-și înveselia; cu cealaltă mână, netezia barba albă și deasă, semn că era destul de mulțumit.

Saracă Șeina... și bătrânul rădia înfundat, clipind din ochii lui sireți, albaștri.

Saracul său saraca, era o expresie

a lui de care nu se putea lipsi nici odată. De admira, contempla, sau jelia, el tot cuvântul acela îl punea înaintea și apoi începea a vorbi.

„Cum are să se mai bucure micuța, când o voi înșliința că mâine vine Alfred și că o cere în căsătorie.

„Bun băiat. Are dejă pravălia lui și încă ce pravălie?... Ștregarul...” și bătrânul își freca mâinile mulțumit și răzând încet așa cum știa el să rădă când făcea un ghișeft; apoi rămase în contemplație, cu gândurile dușe departe, în trecutul lui depărtat și trist...

De mic se trezise în pravălia unui stăpân avar și ursuz, care-l injura și bătea la orice greșală. Adesea, iarna, când gerul de afară strângea ca un clește, el, ghemuit într'un colț de pravălie, cu mâinile umflate de ger, ședea pândind după mușterii, rădăciti pe străzi.

În gândurile lui de atunci se vedea eșitul dela stăpân, cu un mic capitălaș, și cu pravălioara lui proprie, în care să vândă fără frică, fără teamă că un lucru l-a vândut pre eștin, sau pe altul nu a câștigat cât trebuia.

Pe toate le-a răbdat cu resemnare, până când un faliment rău chibzuit îi duse pe stăpân-său la pușcărie, iar pe dânsul îl asvârli pe stradă gol, sărac, fără nici un ban.

Atunci veni în Podu-Turcului și cum nu avea nimic ce perde, se avântă în orice negoț.

Cu o mică sumă ce i-o dădu lichidator stăpânului unde servise mai bine de zece ani, deschise o mică baracă, unde putea găsi orice, câte puțin. Vax, atâ, nasturii și străchini, erau toate înșirate cu mult gust și într'o bună dimineată Podu Turcului mai putea număra încă un negustor, încă un anticar, mai bine zis, la care puteai găsi de toate, până și fluere...

Bătuțul Zalman era voios, guraliv și afacerile începură să-i merge de minune. Începu a se întinde, și cu hăzardul care-i caracterizează rasa, se avântă cu toată puterea tineretelor și reuși în toate.

Acum în urmă, moș Zalman se putea număra printre cei dintâi negustori din târg și avutul lui era pretuit, nu-i vorba palantoniceste, la vre-o jumătate de milion.

De câte ori cineva îi întreba în glumă dacă nu-i ajunge atâta trudă, să se lase de afaceri, căci o bătrân, el clipa siret din ochii lui mici, albaștri, și răspundea răzând mulțumit: „Până la o mie de ciarciafuri de cele mari, da mari de tot, mai am încă mult”.

Ciarciaf numia el hărțile de bancă. Când le lua să le schimbe, le flutura puțin prin aer, le trecea încet pe dinaintea ochilor, ca și cum ar fi vroit să le întipăriească mai bine în minte, fiecare bucățică, și așezându-le păturite frumos în cutia casei de fer, exclama voios: „Încă un ciarciaf care va încălzi bătrânețele lui Zalman”, și rădia înfundat, domol.

Se însurase la vrâsta de 22 ani, și trăia mulțumit cu Malca, o femeie tăcută, supusă, muncitoare.

Nici un nour nu s'ar fi ivit la ori-zontul căsniciei lor, dacă bunul D-zeu s'ar fi îndurat să le fi dăruit un copil măcar. Dar anii se scurgiau, tinerețea începu să apună și mult așteptatul odor nu se mai ivea. Adesea, în toii bucuriei, mulțumii că afacerile le mergeau bine, se posomorau, rămăniău pe gânduri, cu o întrebare în ochii lor triști. Pentru cine toate astea? Trecură 18 și ori-ce gând le era pierdut, când într'o sară, buna lui Malca veni binisor lângă el, pe când numără niște bani, și cu un ton blăjîn, cu o dulceață în glasul ei domol îi șopti: „Herșcule, știi ceva?...” El însă fără să ridice ochii de pe bani, îi răspunse scurt: „De unde vrei să știu”, și începu a număra mai departe.

A se citi urmarea în „Universul Literar” care va apare Duminică viitoare.

IN EARLIE DE VICONTELE DE BORELLE

In sala cu pereții de stăjar sculptați, lumina de multe făclii...

Pe talere faramite, din parcuri impușcări, prin scântecul grelei și veseli argintării...

Dar dintre dânsii nimeni nu bea și nu mănâncă, afară de unul singur, cu ochii fulgurați...

E ultimul, străbunul; căci toți ai lui s'au dus. Dattu după dattu, el i-a ngropat pe rând...

Th. Aug. Răscanu.

ELARA

(După tradițiunea antică)

Orchomeanos, intamestorul Orchomeniei, avea o fată de toată frumusețea...

Fata era foarte inteligentă și s'apăsă părinților săi, încât era un exemplu de purtare și de cumintenie.

Devenind fata mai mare era din ce în ce mai gânditoare. Intr'una din zile zice tatălui său:

„Tată, un știu ce am, sunt atât de indispusă, în cât îmi vine să plâng. Nu-mi mai place nimic, nimeni...

„Lasă draga tatei nu mai fi indispusă, te-oști mărita și ești cât de surând și atunci vei fi iarăși veselă ca mai nainte.”

Pe când fata stătea gânditoare iată se apropie de ea un tânăr de toată frumusețea, un făt frumos, cum sice Românul. Era Jupiter, părintele zeilor și al oamenilor transformat într'un tânăr.

„Tată, tare îmi place tânărul acesta!”

„Îi place dragul tatei, dar iea seama, să n'o pătești, nu te prea încrede în vorbele tinerilor. Să nu crezi că tot ce șoară se mănâncă. Așa sunteți voi fetelor, grabnice în iubire și apoi plângeți cu lacrimi de sânge imprudenta voastră!”

„Tată, numai să-l mai văd puțin, parcă nu-mi vine să mă despart atât de repede de dânsul.”

„Bine, bine, vei vedea tu, dacă nu vei fi prudentă.”

Elara concepu o iubira înflăcărată de acest tânăr și rezultatul fu nașterea după nouă luni a gigantului Tityus.

În adevăr Elara năsou pe gigantul Tityus, care creștea din oră în oră văzând cu ochii.

Tityus era atât de mare, în cât mările cele mai adânci de abia-l ajungeau până la genuche.

Când mergea prin mare el umbra lui mult plecat, că de s'ar fi ținut drept, capul lui i-ar fi ajuns până în ceri.

„Mă-a dat Joie un băiat, dar sărăvăn. Ce va fi având, de crește atât de repede. Tare mă tem, că n'are să se mai poată adăposti nicăieri, dacă va crește tot așa” zise Elara într'una din zile.

Elara avea foarte mulți dușmani; chiar Junona, soția lui Jupiter avea mare parapon pe dânsa ne știind ce să facă să o compromită cu desăvârșire.

„Unde oare să-mi țesească copilul, zice Elara într'o zi, că mi-l nu e, ca să-l pot ascunde într'un paneră, să nu se vadă, că-l ocoțogea băiat și crește văzând cu ochii. Dacă va crește tot așa, nici n'are să pot să-l mai răd în hrăta Atâții de greu, încât mi-a rupt brațele!”

Apropiindu-se de Elara, Minerva zicea înțeleptuțel, îi zise:

„Ascunde-ți copilul în fundul pământului, că numai acolo poate să scape de urgia Junonei.”

Și cu toate acestea ea n'a putut să-l scape nici acolo.

Ulyse în Odiseea vorbește de Tityus astfel:

„Când m'am coborât în infern, am văzut pe Tityus fiul pământului întors pe pământ.”

Doi vulturi necontenti sfășiau câte o bucată de carne din ficatul lui Tityus, care creștea la loc, rănoindu-se numai decât.

Dar Tityus tot nu muria, din contră creștea din ce în ce mai mult de ce se atingea de pământ.”

Văzându-l Apollo că necontent crește, se exprimă astfel:

„Blestematul ăsta de Tityus, are să-mi mănânce capul. Diana, iese-ți arcul și tolba cu săgeți și trimite-l numai decât din viață.”

Diana întinse arcul, Tityus fu lovit mortal, căzând în nesimțire.

Astfel a scăpat Junona și de soast dușman, care i-a făcut mult sânge rău.

Tityus a fost înmormântat la Pansope în Phocida.

Pe mormântul lui s'a zidit un templu de toată frumusețea, în care de intra vr'un pungaș ori exeroc numai decât muria ca trăsnet.

A. Văntari.

Ilustrația noastră colorată

Groznică catastrofă de la Issy les Moulineux

Cititorii noștri curioși cu deamănuntul din „Universul”, groznică catastrofă petrecută Duminica trecută pe câmpul de aviațiune de la Issy les Moulineux, lângă Paris.

Se știe că, în momentul când urma să înceapă cursa de aeroplane Paris-Madrid, cursă căreia i se dăduse proporțiile unui eveniment și la care așita aproape un milion de spectatori, un aeroplan s'a prăbușit asupra tribunei în care se aflau membri guvernului francez. Ministrul de război Berteaux a fost ucis pe loc, iar președintele consiliului, d. Monis, s'a leales cu răni atât de grave, în cât îi primejduesc viața.

Este inutil să mai descriem panica nemai pomenită ce a cuprins pe martorii tragicului accident, după cum nu se poate descrie nici sentimentul de îndurerare ce s'a abătut asupra întregii Franțe.

Ilustrația colorată din prima pagină a numărului nostru de azi prezintă momentul când s'a produs catastrofa.

DRUMUL GLORIEI

„Tot românul e născut poet” V. Alexandri.

Primum următoarele: Braila 8-5-911

Domnule Director

Venind în năntea Dumnevoastră prin prezenta scrisoare din preună cu acesta două manuscrise în care va rog, din totă inima a la mille imprimă în faimosul și Ilustrul ziar Universul Literar De ore ce find un bait foarte sărman fără nici o mângaire și doresc din totă inima a mângia prin frumosul Ziar Dar cred Domle Director că nu m'aveți refuza.

M. Dobrescu Braila

Deschidem rubrica aceasta pentru că ne simțim obligați a nu lipsi pe cititorii noștri de plăcerea de a gusta și de frumusețile năstăgăduite ce primim cu zecile, drept producții literare.

Vom alege pentru fiecare număr câte una din aceste frumoșii și vom face manuscrisele la dispoziția cercetătorilor progresului ce face avântul poeziei în țara românească la începutul veacului al XX-lea. Red.

Iată manuscrisele:

OMENIREA

De ani de zile de când mă țes ca să pot scrie din Somanul letargi în care zac încă Precugetărea Vărsundrei Mușii mă Odosește Gândinduma în Sinem O: Domne Omul ce fel de Creatură este aici or căi Trăesc cautand cu Propria Măomia ca Eesista în lume Să fie Rege Pe tota Mai ales Mandria Crezand căi lumina Ce trebui să aibă Iar cand să trezeste E Cucerit de Tote Cazand în tunire Iar dacă More Nu Știe Sarmanul Tot ce cotropeste Cui Ramane Ore

GANDURI RATACTE

De când mam Nascut Și pand acum Este un șfert de Vesc mai bene De ratactul gand pe care lam Nu poti sam dau sama in'ed Mam mascul pe astă lume Singur Nustiu pentru ce Trăesc pe aesi pamant Singur nustiu cum Mă voi duca pe altă lume Ca or ce Simpla Muritor Asta mă gandesc în Sinem pentru ce si cum

M. Dehman H. N. F. Braila

CUGETĂRI

Prețuște mai mult fericirea de a da, decât aceea de a primi; și-o amintești mai multă vreme. Contesa Diana.

Savantul trebuie să se îngrijească de ce se va spune despre el peste un secol, iar nu de laudele sau injuriile zilei. Pasteur.

Fericiți cei ce și împlinesc soarta fără a o judeca. Edm. Thandiere.

O mare nefericire dă mărta chiar unei ființe neînsemnate. Carmen Sylva.

Politica e o patimă absorbitoare și dominantă. Georges Sand.

Ura ce purtăm dușmanului nostru vatămă mai mult fericirea noastră de cât pe a lui. Petit-Senn.

DIN FAZUL ALTORA

Vilegiatură

D-l și d-na Ionescu și-au strămutat reședința de vară la țară.

Totul ar merge bine, dacă nu le-ar fi frică de hoși. Din pricina asta și-au luat toate măsurile de siguranță.

Totuși, iată o frântură de dialog între d-na Ionescu și un prieten care vine să-i vadă des:

— Dar bine, madam Ionescu, nu mai aveți soneria de alarmă contra hoșilor, la poartă?

— N'o mai avem, d-le Vasilescu; închipește-ți că ne-a furat-o ieri noapte.

UN OBRAZ CURAT ȘI FRUMOS

Înainte și După Întrebuințarea Cremii și Pudrei «Flora»

Pomadă de păr «Flora» nelătecută pentru îngrijirea rațională și igienică a părului, lei 2,50. Capilogen «Flora» (apă de păr) sticla mare lei 3,25, mică 2,50. Pasta de dinți «Bucol» lei 1. Apa de gură «Bucol» lei 1,50. Lapte de crin «Flora» pentru înfrumusețarea tenului lei 2. Săpun de Lapte de crin «Flora» lei 1,25. La neplămumire se restituie imediat costul.

E. A. Pucher & Co.

B-dul Elisabeta 15 (sub hotel Prințiar) Calea Victoriei 148 (vis-a-vis de prințul Știrbey)

BUCUREȘTI

CELE MAI BARI ȘI VECHI MAGAZINE

Bicicleta completă Lei 110 - Bicicleta cu roată liberă Lei 125.

Bicicleta ori-ce mare germană Lei 160 -

Anvelopa Continental 8,50

Camera 5,-

Lanțuri bucala 4,-

Pedale 4,-

Șea de piele 5,50

Pompă de picior 2,20

Lampă de acetylină 3,75

Clopot 1 -

Spîșă cu capsă -10

Manere perechea -40

Chei franceze de la 70 hant până la 1,20.

Ghidon ori-ce formă lei 5,50

Tot felul de accesorii mai cîtă ca ori unde.

Cereți catalogul ilustrat gratis și franco.

PROCURAȚI-VĂ

cu derizoriul preț popular Lei 6,10

marea și superba o-de peră patriotico-ile-rară Războiul Român-ras-ore, Istoria ilustrată (cu 75 splendide și originale gravuri artistice) a Independenței României, 9 volume, 1500 pagini. Ultima ediție jubilară. În loc de lei 12,50 numai lei 6,10

opera completă, expedită franco la domiciliu. Se recomanda mai ales d-lor ofițeri, subofițeri, profesori, studenți, institutori și în genere tuturor amatorilor unei lecturi morale și patriotice procurarea urgentă a acestei cărți de un extrem și palpitan interes pentru toți românii care și iubește neamul. Mic și mare e dator să facă propagandă pentru răspândirea acestei cărți neprețuite, în toate cercurile!

Comenzile, însoțite de cost, se vor adresa exact astfel: «Agenția de publicitate literară PRESA, București, Căsuța 153. Ramburs fără accont nu se admite.

Păstrați și arătați și allora acest anuși care apare numai la rare intervale! Comenzile se execută prompt.

VOPSEA de PĂR RAPID

Garantat absolut nevătămătoare, vopsește imediat părul cărunt și alb, în negru, în brun, castaniu sau blond în un mod atât de perfect și de natural, în cât nu se cunoaște de loc că părul este vopsit. Întrebuințarea mai simplă și mai ușoară ca la ori-ce altă vopsea de păr. Lei 2,50 în droguerii și farmaci.

Grăbiți-vă de vă abonați la „UNIVERSUL“

Tragerea are loc la 22 Mai
și puteți avea șansa de a câștiga următoarele mari premii:

Vila de la Sinaia

„Vila Theodora“, construită anume pentru tragerea viitoare, pe str. I. C. Brătianu, în poziția cea mai splendidă din localitate.

Un salonaș modern

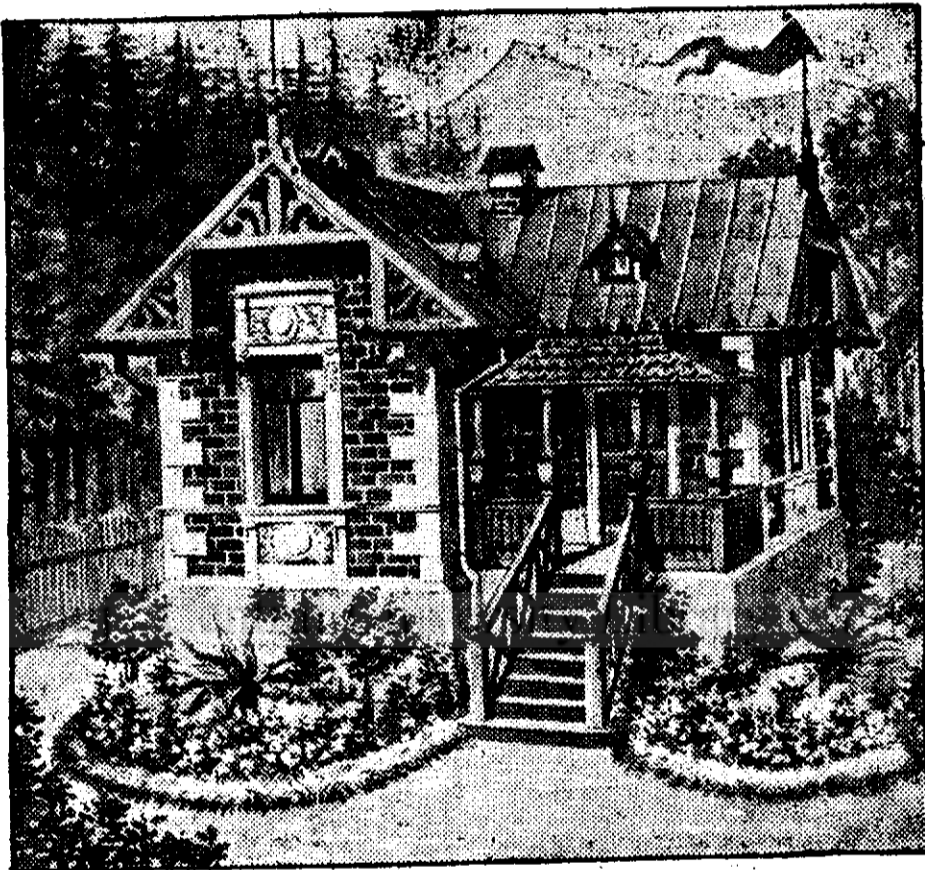
compus din:
1 canapea, 2 fotoliuri,
4 scaune și o masă de
mijloc, foarte elegant,
cumpărat de la fabrica de
mobile de artă, I. Bre-
zoil, calea Rahovei, 50,
unde se găsește în per-
manentă o bogată și a-
leasă expoziție de mobile
de toate genurile.

UN DORMITOR DE BRONZ

de mare valoare, cum-
părat de la *Industria me-
talică «Marcu»*, Bule-
vardul Elisabeta, No. 8.

O garnitură de mobilă

PENTRU INTRARE
compusă din:
1 canapea, 4 scaune, 2
fotoliuri și o masă, cum-
părate de la cunoscutul
magazin de mobile de
trestie și bambu, *Lit-
man*, str. Lipscani, 3.

Un dormitor de lemn fin

construit în marea fa-
brică de mobile de lemn
Marin V. Ganca, so-
seaua Mihael Bravul, No.
37 și str. Șerbănică, 10.
Sucursala: calea Victoriei,
No. 107.

O scortșă românească

și o
bluză (ile) de mătase
de la *Bazarul Național*
calea Victoriei, 110.

UN SALONAȘ

de bambu
cumpărat de la cunoscuta
fabrică de mobile în a-
cest gen, *E. A. Pucher*,
calea Victoriei, 148. Su-
cursala Bulevardul Eli-
sabeta, No. 18, la «Co-
meta Haley».

O dormeză, două fotoliuri și un paravan artistic

lucrate în vechiul atelier de tapițerie *Ioan Niculescu*, str. Câmpineanu, 31.

O pendulă de stejar afumat, o lavă argintată
cumpărate de la magazinul de încredere *Schmidt & Stra-
tulat* calea Victoriei No. 53.

O bicicletă, o pușcă de vânătoare, un pistol
automat, cumpărate de la marele magazin de biciclete
și arme *B. D. Zissmann*, calea Victoriei 44.

Un gramofon, o vioară, un flaut, o harmonică
cumpărate de la cunoscutul magazin de muzică *Jean Feder*,
calea Victoriei 54.

1 pendulă de perete

6 lingurițe de argint suflate cu aur cumpărate
de la cu-
noscutul magazin «*Ceasornicăria Colței*», str. Colței 34.

O Splendidă Rochie albă lucrată artistic în ajururi.

1 ceasornic de aur, cu trei capace, pentru bărbat.

1 brățară de aur 14 kt., cu 3 perle fine.

2 ceasornice de aur pentru damă.

1 inel de aur cu rubin, pentru bărbat.

1 pereche de cercei cu diamante și rubine Ca-
puchon, de o
mare valoare.

O frumoasă și prețioasă broșă.

Un inel de aur 14 kt. pecetar pentru bărbat.

6 ceasornice remontoir de argint cu 3 capace

1 ceasornic de metal emailat.

Un binoclu fin.

6 ceasornice remontoir, de metal.

1 elegantă compotieră argintată, de mare valoare

Doă aparate economice de încălzit, inventate
de d. căpi-
tan Castano.

50 cutii cu cremă, pudră și săpun „FLORA“

cutii speciale, făcute anume pentru abonații noștri.

20 plachete argintate reprezentând fotografiile Regelui
și Reginei, comandate anume
pentru premii.

Toți acei cari se abonează cu începere de azi,
mă primesc gratuit și un volum din **Memoriile
Regelui Carol I.**